

Pokello ya Dipale

SESOTHO

PUO YA LAPENG

KOTARA YA 3

SEHLOPHA SA

2

Pokello Ya Dipale

SEHLOPHA SA 2 | KOTARA YA 3

SESOTHO

**Copyright © 2026 National Educational
Collaboration Trust (NECT)**

This work is licensed under a **Creative Commons
Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0
International License (CC BY-NC-ND 4.0)**.

Additional permissions beyond the scope of this license
may be available. For further information, please
contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

KOTARA YA 3

MMAPA WA AFRIKA BORWA

Kapa Leboya

Kapa Bophirima

Teko e bonolo
ya dipalo ya
Lerato

Lewatle la
Atlantiki

Limpopo

Matsatsi a
phomolo a
Mariha

Mpumalanga

Musa
Motha:
Setantshi se
sa hateng
fatshe

Lebohang
o fumana
thuso

Kopano o fehla
mahe

Leboya
Bophirima

Gauteng

Foreisetata

KwaZulu-
Natal

Kapa Botjhabela

Lewatle la
India

Tipara e
bitswang
Chuck

MMAPA WA LEFATSHE

Amerika
Leboya

Ho
pholoswa ke
didolefene

Lewatle la
Atlantiki

Laud wa
setantshi

Amerika Borwa

Lewatle la
Phasifiki

Asia

Yuropa

Afrika

Lewatle
la India

Ostralia

Lewatle la
Phasifiki

Antathika

KOTARA YA 3 DIPALE

Tipara e bitswang Chuck

1

Matsatsi a phomolo a Mariha

13

Kopano o fehla mahe

25

Teko e bonolo ya dipalo ya Lerato

33

Laud wa setantshi

47

Musa Motha: Setantshi se sa hateng fatshe

61

Ho pholoswa ke didolefene

75

Lebohang o fumana thuso

91

PALE YA 1

TIPARA E

BITSWANG CHUCK

Mookotaba: Re ikutlwa re
le mohono

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla sebakeng se sa bolelwang.
- E etsahala nakong ya jwale.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa hore motho e mong le e mong o na le dintho tse ikgethileng le hore ho ipapisa le batho ba bang ho ka o thibela hore o bone se o etsang o kgethehe.

Leano la Kutlwisiso: Lekola kutlwisiso

- Ke eng: Ho lekola kutlwisiso ya hao ha o ntse o bala, mme o kgefutse ha ho na le ntho e sa hlakang.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho elellwa ha o sa utlwisisa pale mme o lokise bothata boo.
- Le thusa jwang: Le etsa hore o tsepamisitse maikutlo mme le ntlafatsa kutlwisiso ho qoba sesosa sa ho se utlwisisa hang hang.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

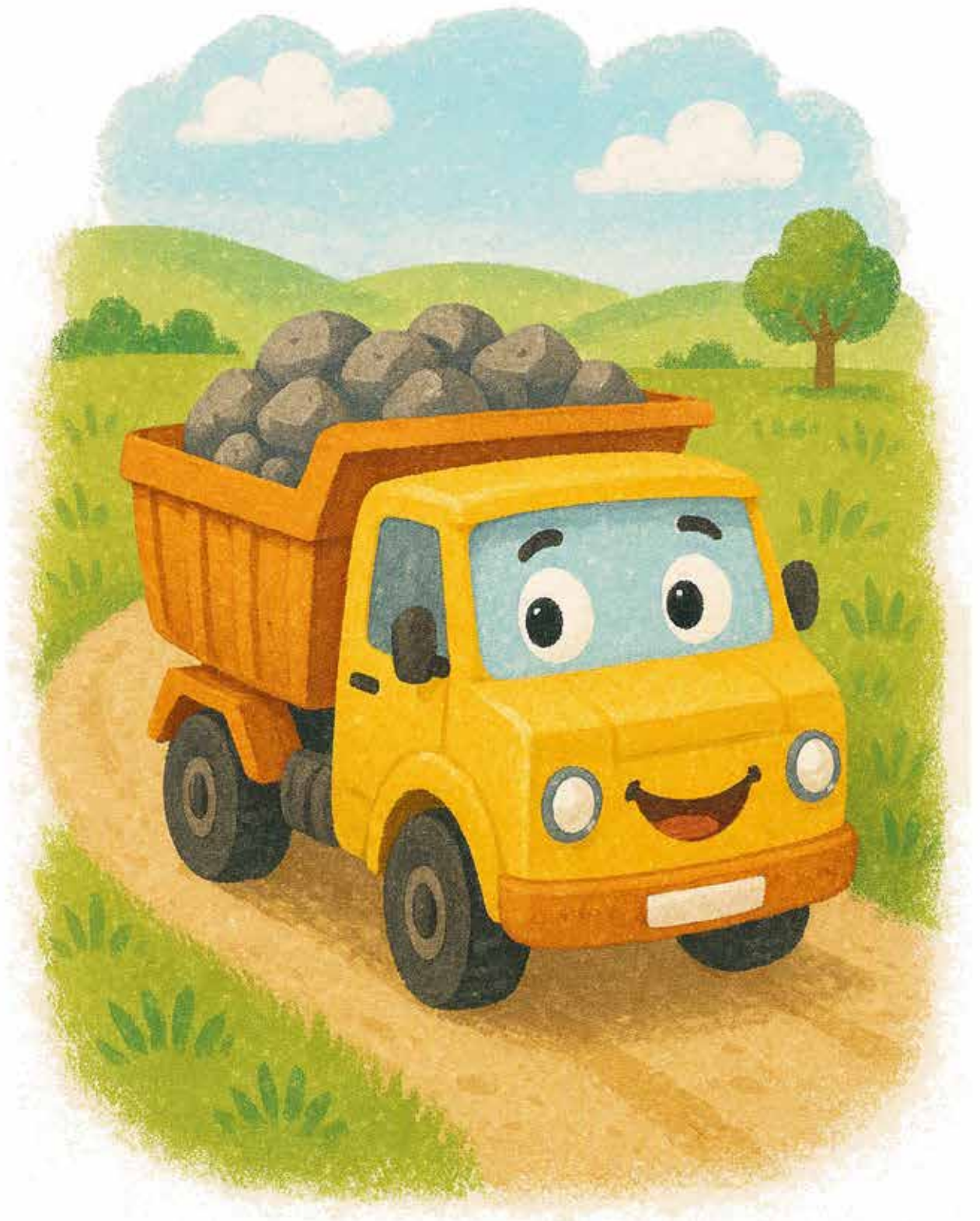
- Dikoloi tse fapaneng di etseditswe mesebetsi e fapaneng, mohlala, bese e palamisa batho, sekepe se tsamaya metsing, mme teraka e kgolo palamisa merwalo e boima.
- Ka nako tse ding, re ipapisa le batho ba bang. Re ye re shebe hore batho ba bang ba na leng kapa ba kgona ho etsang ebe re lakatsa e ka re ka be re tshwana. Hona ho ka re etsa re ikutlwe re sa thabele maphelo a rona.
- Motho e mong le e mong o na le matla le bokgoni bo fapaneng. Batho ba ipabola ka dintho tse fapaneng. E mong o kgona ho matha ka lebelo, ha e mong a le motle ka ho taka kapa ho thusa batho ba bang.
- Ka nako tse ding bothata ha bo rarollehe ka tsela e tlwaelehileng, mme batho ba hloka ho nahana tharollo e bohlale.

Ho sebedisa leano lena:

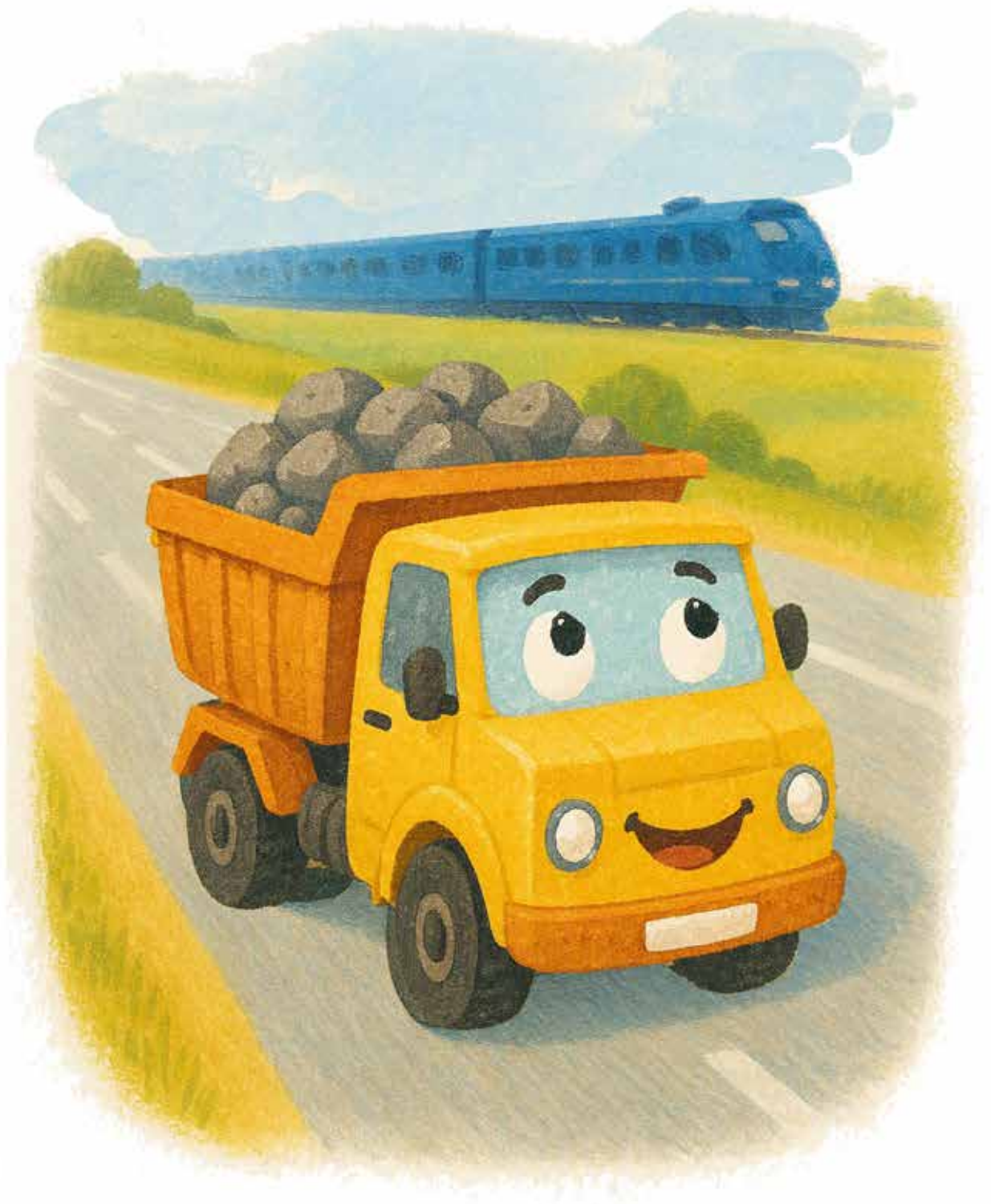
Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
4,1	Chuck a bona terene e putswa e feta ka lebelo, a nahana, “Ke lakatsa ho ba lebelo jwaloka terene.” Chuck a sheba bese e kgolo e mmala wa lamunu e neng e feta, a nahana, “Ke lakatsa eka nkabe ke le moholo jwaloka bese.”	Ere ke eme ke nahane... E re ke lekole hore na ebe ke ya utlwisisa: Ke utlwisisa hore Chuck ha ithabela mme o nahana hore dikoloi tse ding di betere ho mo feta ka tsela tse ngata tse fapaneng.
8,1	Chuck a dula pela noka a hanana ka pelo e bohloko, a re, “Batho kaofela ba lebelo, ba baholo ebile ba kgahla ho mpheta. Ke monyenyanane ke lenama, ha ho ntho eo ke ipabolang ka yona.”	Ere ke eme ke nahane... E re ke lekole hore na ebe ke ya utlwisisa: Ke utlwisisa hore ka ho ipapisa le dipalangwang tse ding ho etsa hore Chuck a ikutlwe a sa thaba. Ke nahana hore hona ho etsa qaka paleng.

Chuck e ne e le teraka e tshehla ya tipara. Ka letsatsi le leng Chuck a ya tseleng e kgolo a tlatsitse majwe.

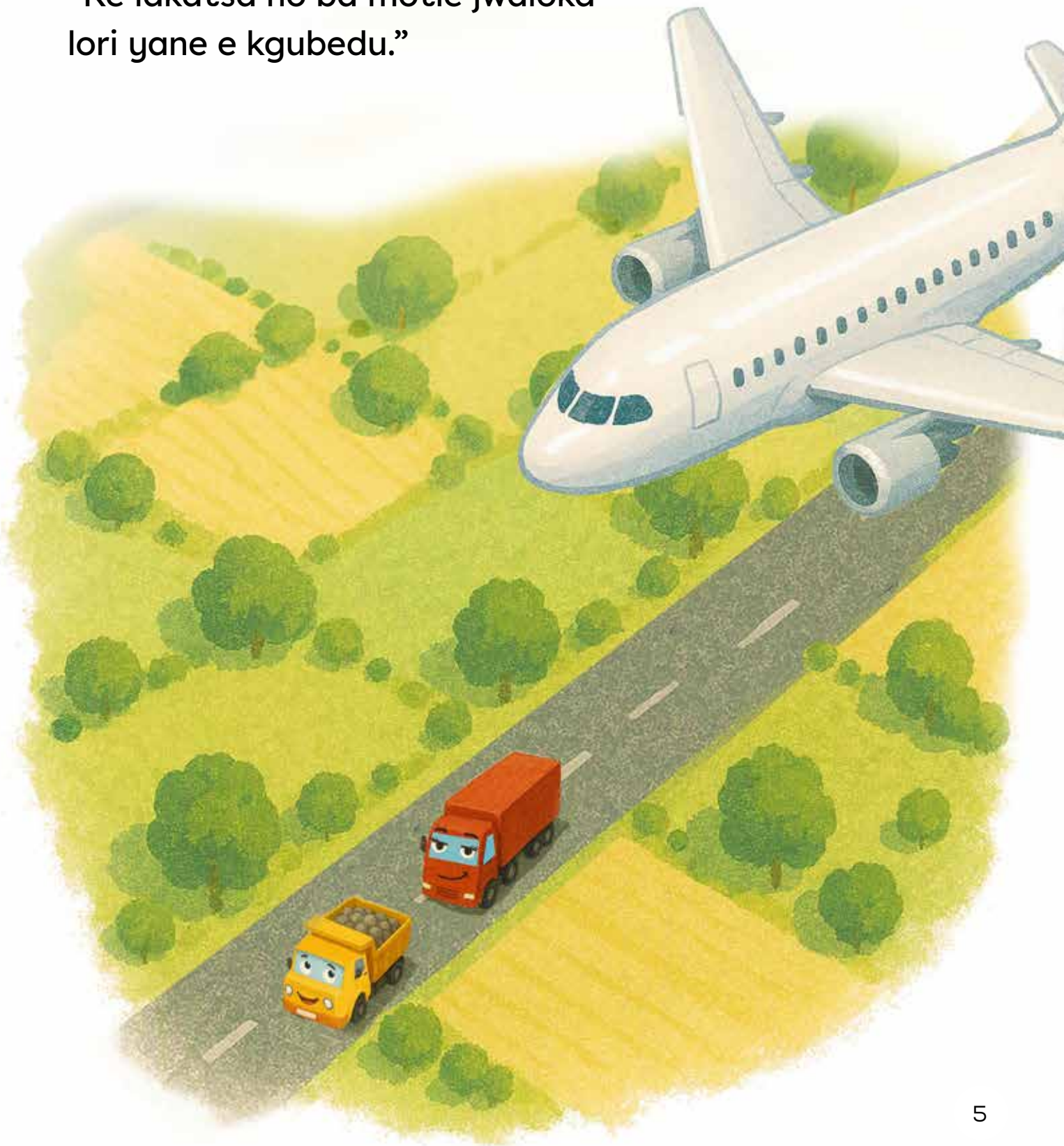
Chuck a bona terene e putswa e feta ka lebelo, a nahana, “Ke lakatsa ho ba lebelo jwaloka terene.”

Chuck a sheba bese e kgolo e mmala wa lamunu e neng e feta, a nahana, “Ke lakatsa eka nkabe ke le moholo jwaloka bese.”

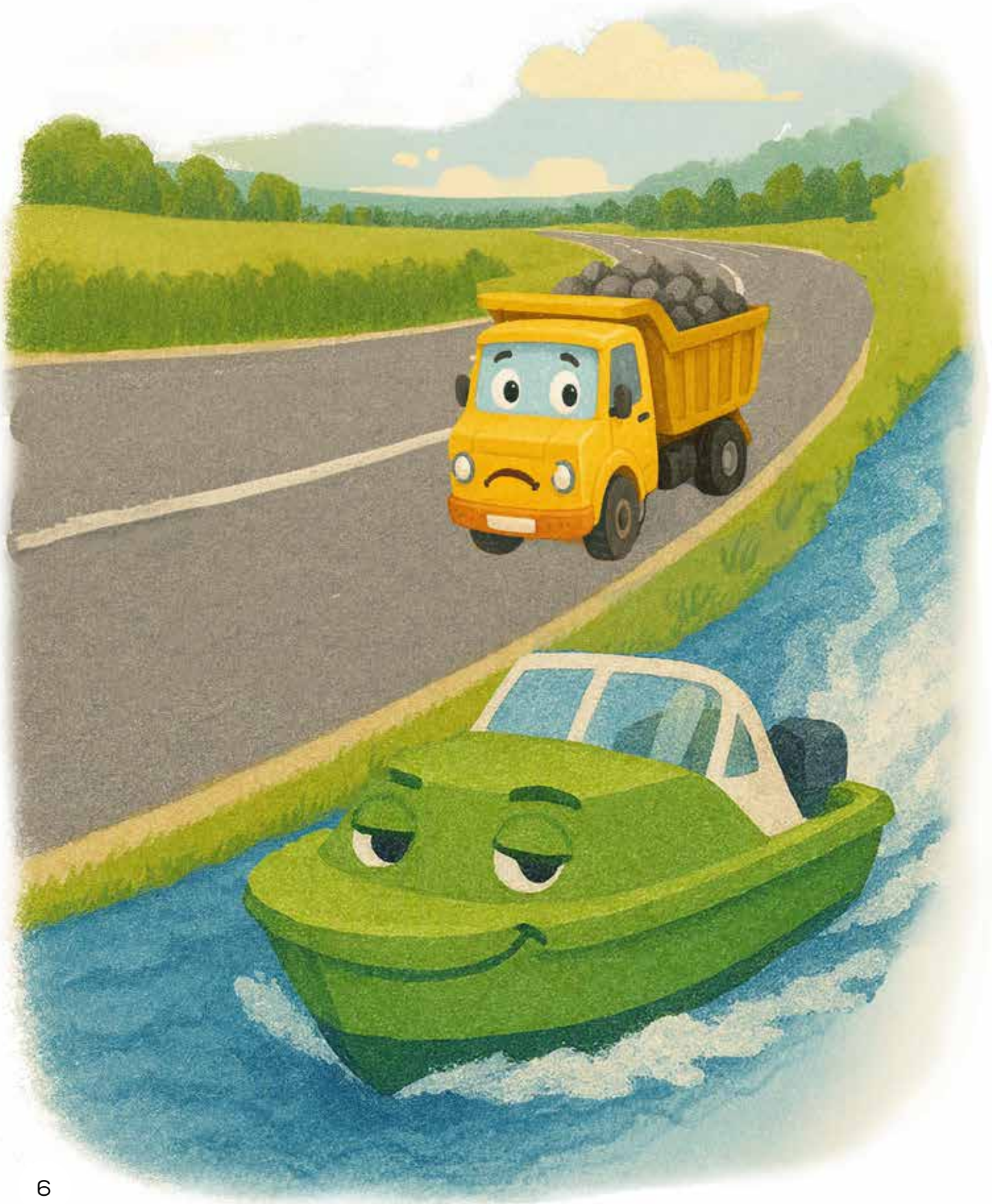

Chuck a bona sefofane se seholo se sesweu se fofa hodimo marung. A nahana, “Ke lakatsa eka nka be ke benya jwaloka sefofane.”

Chuck a bona lori e ntle e kgubedu tseleng. A nahana, “Ke lakatsa ho ba motle jwaloka lori yane e kgubedu.”

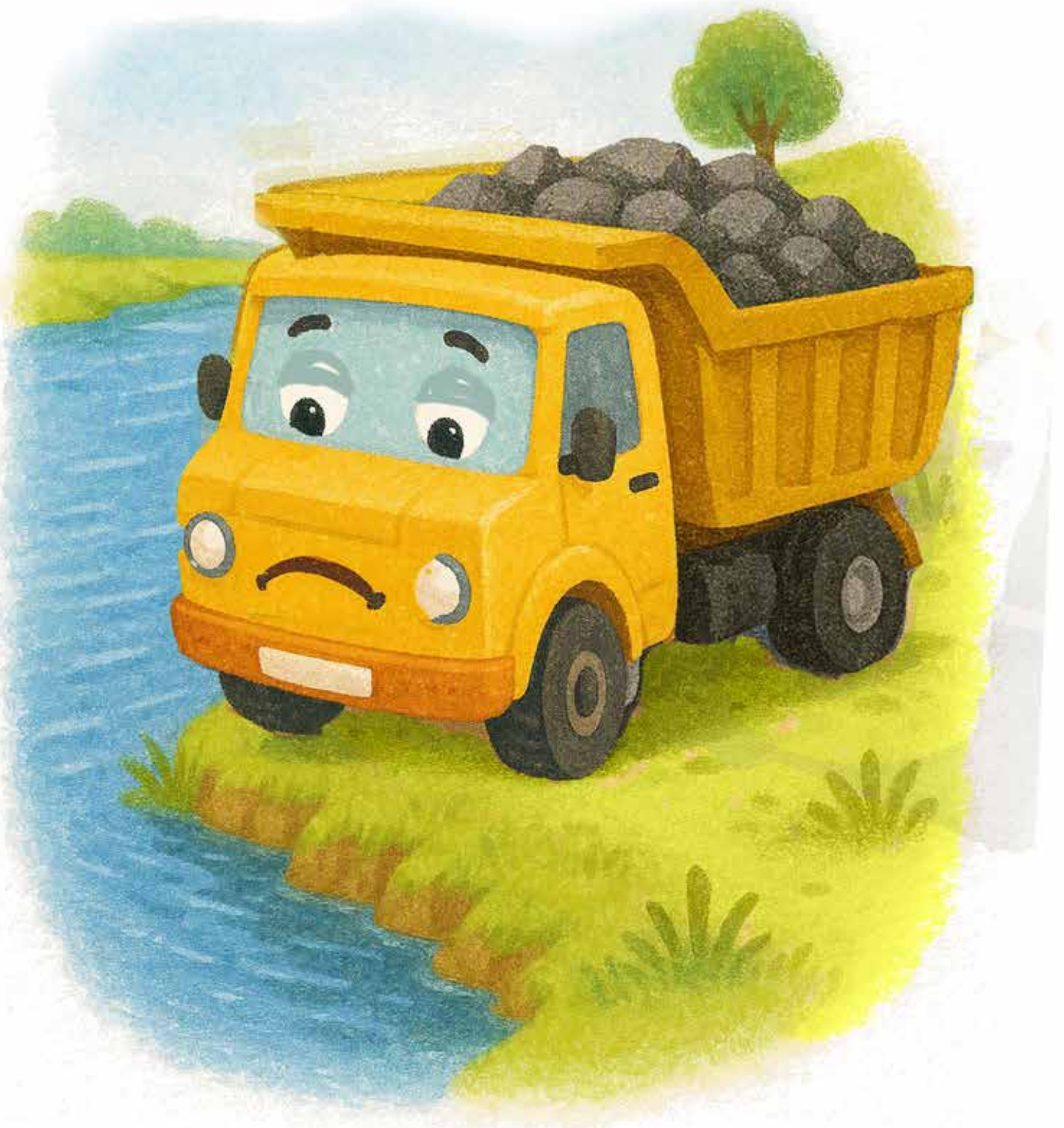
Chuck a bona sekepe se kganyang se setala se theoha ka lebelo nokeng, “Ke lakatsa ho kganya jwaloka sekepe sane se setala,” ke Chuck eo.

Chuck a bona koloi e ntjha e kgahlang ya mabelo e kgubedu. “Ke lakatsa eka nka kgahlisa jwaloka koloi eo e ntjha ya mabelo,” ke Chuck eo o a nahana.

Chuck a dula pela noka a ikutlwa a hloname, a re,
“Batho kaofela ba lebelo, ba baholo ebile ba kgona ho
mpheta. Ke monyenyanane ebile ke lenama, ha ho ntho
eo ke ipabolang ka yona.”

Hanghang Chuck a bona moshanyana a wela ka nokeng.

“Thusang! Thusang!” moshanyana a hwelehetsa.
“Ke kopa motho ya ka nthusang! Ke mang ya ka nthusang?”

“Ha ke kgone,” ke terene eo. “Ke lebelong haholo ha ke kgone ho ema.”

“Ha ke kgone,” ke bese eo. “Ke ema fela boemelong ba dibese.”

“Ha re kgone,” ke lori le koloi ya mabelo tseo. “Ha re kgone ho kena ka metsing.”

“Ha ke kgone,” ke sefofane seo. “Ke fofela hodimo haholo”

“Ha ke kgone!” ke sekepe seo. “Moya o matla haholo ha ke kgone ho kgutlela morao.”

Chuck o ne a sa kgone ho kena ka metsing, empa hobane o ne a le bohlale haholo, a fumana leano.

“Ke tla o thusa!” ho rialo Chuck e monyenyane. A ntsha majwe kahara tipara ya hae, a lahlela kahara metsi hore moshanyana a tsebe ho tswa. “Ke a leboha!” Ho hweletsa moshanyana. “Ke pholohile.”

“Ke ya leboha teraka e tshehla e sebeti!” Ho rialo moshanyana.

Chuck a ya hae kamora ho pholosa moshanyana eo. Chuck a nahana, “Le ha ke se moholo, ke se lebelo kapa ke se motle empa le nna ke bohlokwa! Ke ithata ka moo ke leng ka teng.”

Padiso 1

Chuck ke eng?

Chuck ke teraka ya tipara e nyenyane, e tshehla.

Chuck o batla ho ba eng?

- Terene e lebelo
- Bese e kgolo
- Sefofane se benyang
- Lori e ntle
- Sekepe se kganyang
- Koloi e ntjha, e kgahlang ya mabelo

Hobaneng ha Chuck a ile a dula nokeng a hloname?

- Hobane o ne a lakatsa ho ba moholo.
- Hobane o ne a lakatsa ho ba lebelo.
- Hobane o ne a lakatsa ho benya.
- Hobane o ne a lakatsa ho kganya.
- Hobane o ne a lakatsa eka a ka fofa.
- Hobane o ne a lakatsa eka a ka be a kgona ho kena ka metsing.
- Hobane o ne a lakatsa ho tshwana le dipalangwang tse ding tseo a di bonang.

Padiso 2

Chuck o pholositse mang?

O pholositse moshanyana ya neng a wetse ka nokeng.

Moshanyana o ile a reng ho Chuck ha a qeta ho mo pholosa?

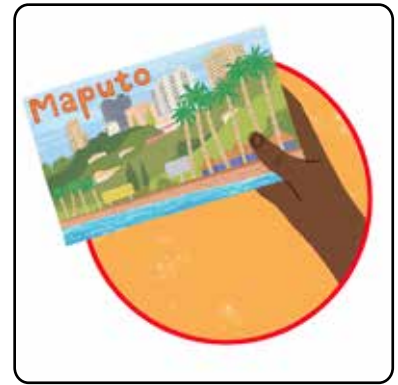
“Chuck o sebete, ke a leboha ha o mpholositse,” ho rialo moshanyana.

Hobaneng qetellong ya pale Chuck a ile a nka qeto ya hore o bohlokwa?

- Hobane o ne a ena le leano le bohlale.
- Hobane o tseba ho etsa seo ba bang ba sitwang ho se etsa.
- Hobane ke yena fela ya kgonneng ho pholosa moshanyana.
- Hobane o motlotlo ka seo a se entseng.
- Hobane o hlokometse hore o kgethehile ka tsela ya hae a le mong.

PALE YA 2 MATSATSI A PHOMOLO A MARIHA

Mookotaba: Re ikutlwa re
le mohono

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla Afrika Borwa.
- E etsahala nakong ya jwale.
- Pale ena e thusa baithuti ba hao ho utlwisisa hore ho ikutlwa re ba le mohono bathong ba bang ho ka re etsa re se bone nako tse bohlokwa maphelong a rona.

Leano la Kutlwisiso: Etsa dikgokahano

- Ke eng: Ho nahana hore pale e amana jwang le bophelo ba hao, dibuka tse ding, kapa lefatshe.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho utlwisisa pale hantle ka ho e amahanya le dintho tseo o di tsebang.
- Le thusa jwang: Le eketsa moelelo paleng le hore e hopolehe ha bonolo.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Ha bana ba kgutla sekolong kamora matsatsi a phomolo, ba ye ba qoqele metswalle ya bona ka seo ba neng ba se etsa le hore ba ne ile kae.
- Malapa a fapaneng a qeta matsatsi a phomolo ka tsela tse fapaneng. Ba bang ba nka maeto ho ya dibakeng tse ntjha, mme ba bang ba dula hae mme ba iketle e le lelapa.
- Ka nako tse ding, batho ba bapisa maitemohelo a maphelo a bona le a batho ba bang. Ka nako e nngwe re utlwa ntho e thabisang e etsahalletseng motho e mong mme re lakatse e ka e be e etsahetse ho rona.
- Ho qeta nako mmoho le ba lelapa e ka ba ntho e ikgethileng, le ha le sa nka leeto. Ha o hloke hore o nke leeto le yang hole hore o natefelwe ke matsatsi a phomolo. Ho qeta nako le batho bao o ba ratang ho ka etsa le be le kgopolo tse monate tsa nako eo.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
17,4	“Kgele,” ho rialo Mohale. “Le nna ke batla ho ya.”	Jo, diphororo tseo di a kgahlisa! Ke etsa kgokahano le Mohale. Motswalle waka o ne a nkile leeto la ho ya sheba diphoofolo tse hlaha. Ha ke bona ditshwantsho tseo, ka ba le takatso ya ho eta.
20,2	“Mong. Maboya o ne a dutse hae jwalo feela ka nna!” Mohale a nahana.	Mohale o etsa kgokahano le Mong. Maboya. O ikutiwa a le betere hobane yena le Mong. Maboya ba entse ntho e tshwanang nakong ya matsatsi a phomolo.

Hosane ke letsatsi la pele la sekolo kamora matsatsi a phomolo ya mariha. Mohale o ile a poletjha dieta tsa hae, a pakela mokotla wa hae wa sekolo. Mohale o ne a tatetse hore e be hoseng.

Hoseng Mohale o ile a mathela sekolong.

Ha a fihla o ile a bona Simone moswinking.

“Dumela Mohale! O ne o etetse kae ka matsatsi a phomolo?” Simone a mmotsa.

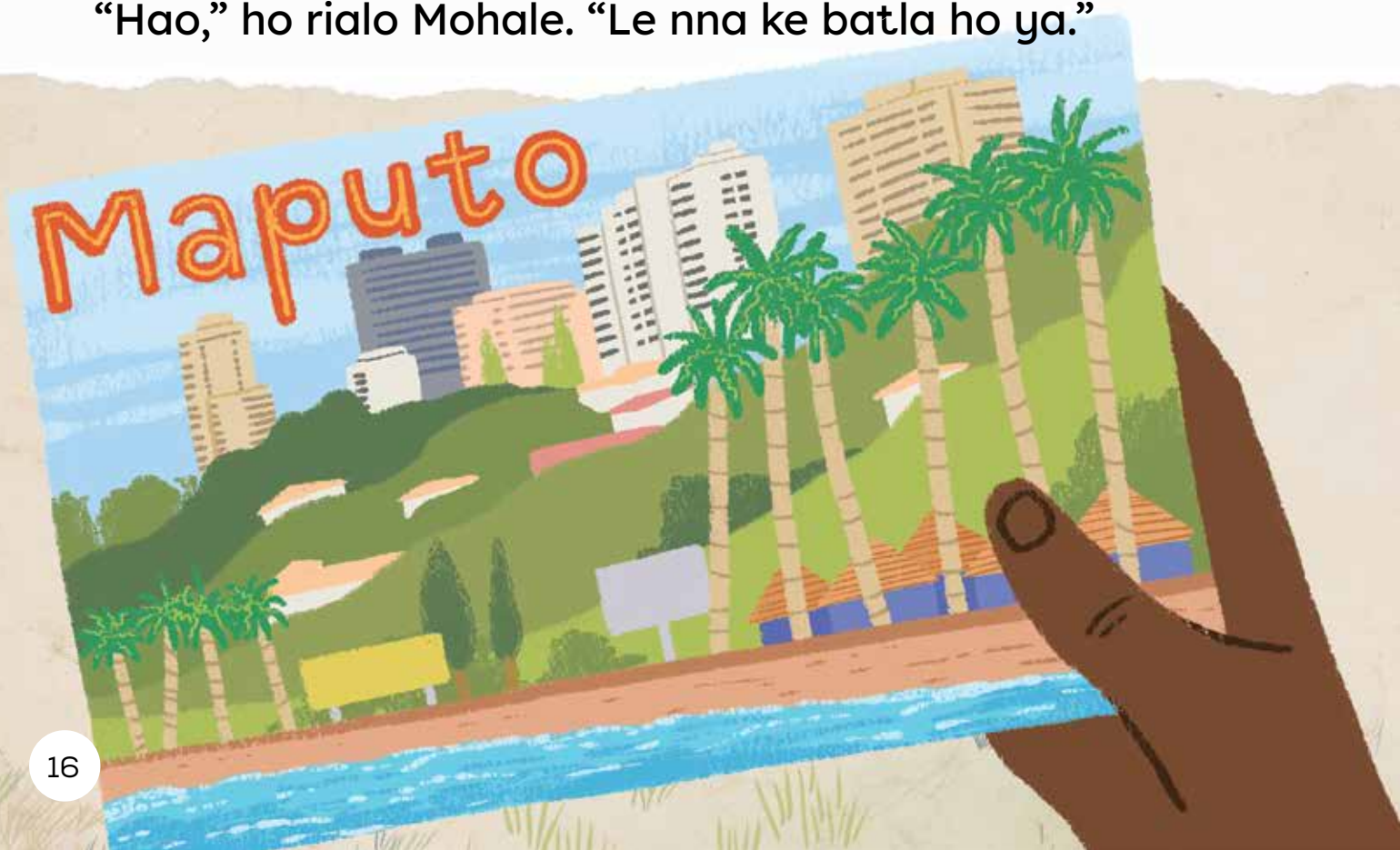
“Ke ne ke le lapeng,” Mohale a araba. “Wena o ne o ile kae?”

“Ke ne ke etetse mmangwane wa ka Maputo.” a rialo.
“Ebe o kile wa etela Maputo?”

“Tjhe,” ho rialo Mohale. “Ebe ho jwang?”

“Ho na le meaho e melelele,” Simone a mmolella.
“Lebopo la lewatle le haufinyana! Ke ile ka ba ka bona lewatle!”

“Hao,” ho rialo Mohale. “Le nna ke batla ho ya.”

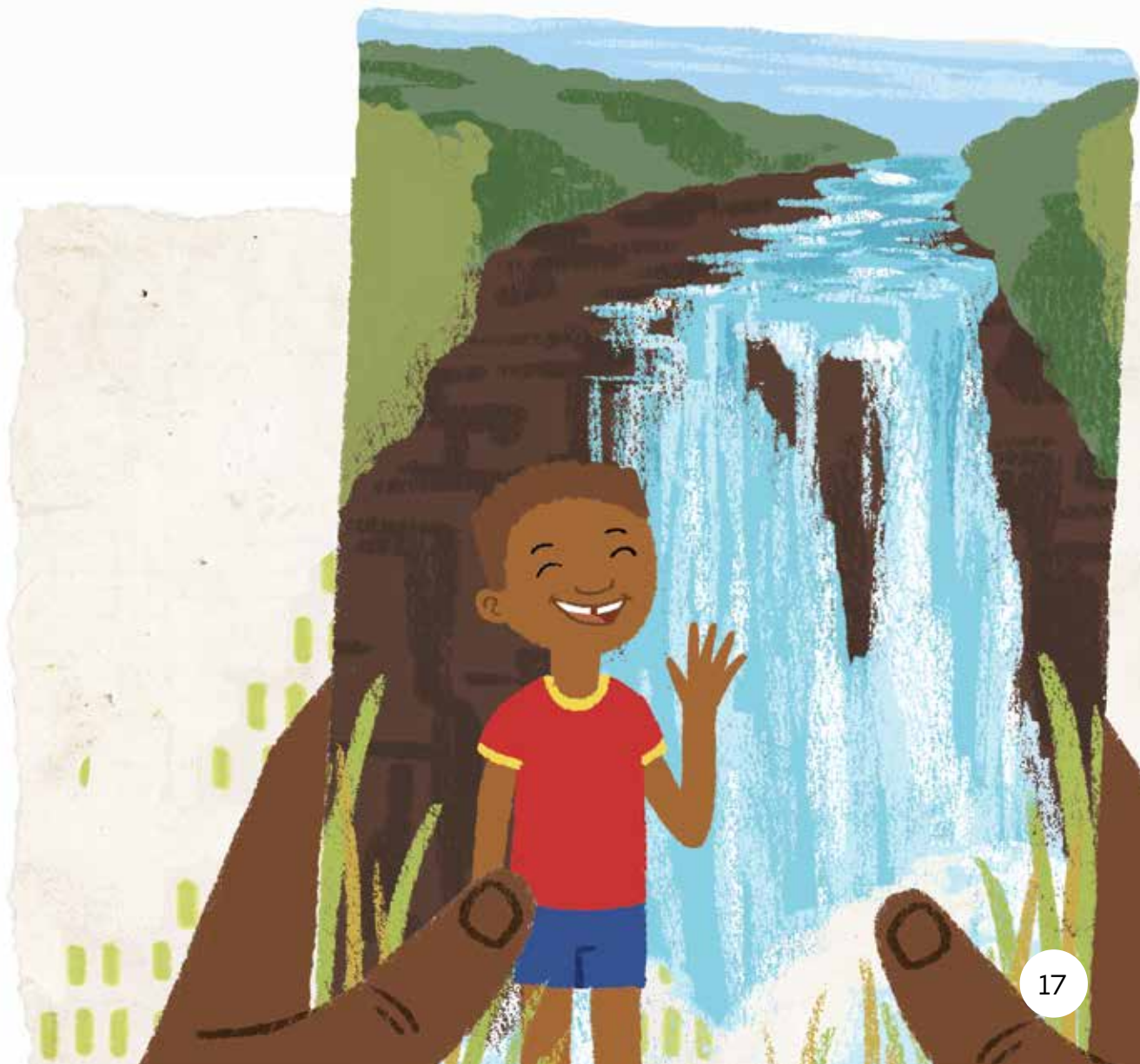
Yaba Tumediso o mathela meswinking. “Dumelang!” a rialo.

“O ne o ile kae ka nako ya matsatsi a phomolo?” ho botsa Mohale.

“Ke ne ke ile Zimbabwe,” ho rialo Tumediso. “Ke ne ke etetse nkgono wa ka. Re nkile leeto le le lelele ka bese. Re ile ra ya ho bona diphororo,” a rialo. “Di bitswa Victoria Falls!”

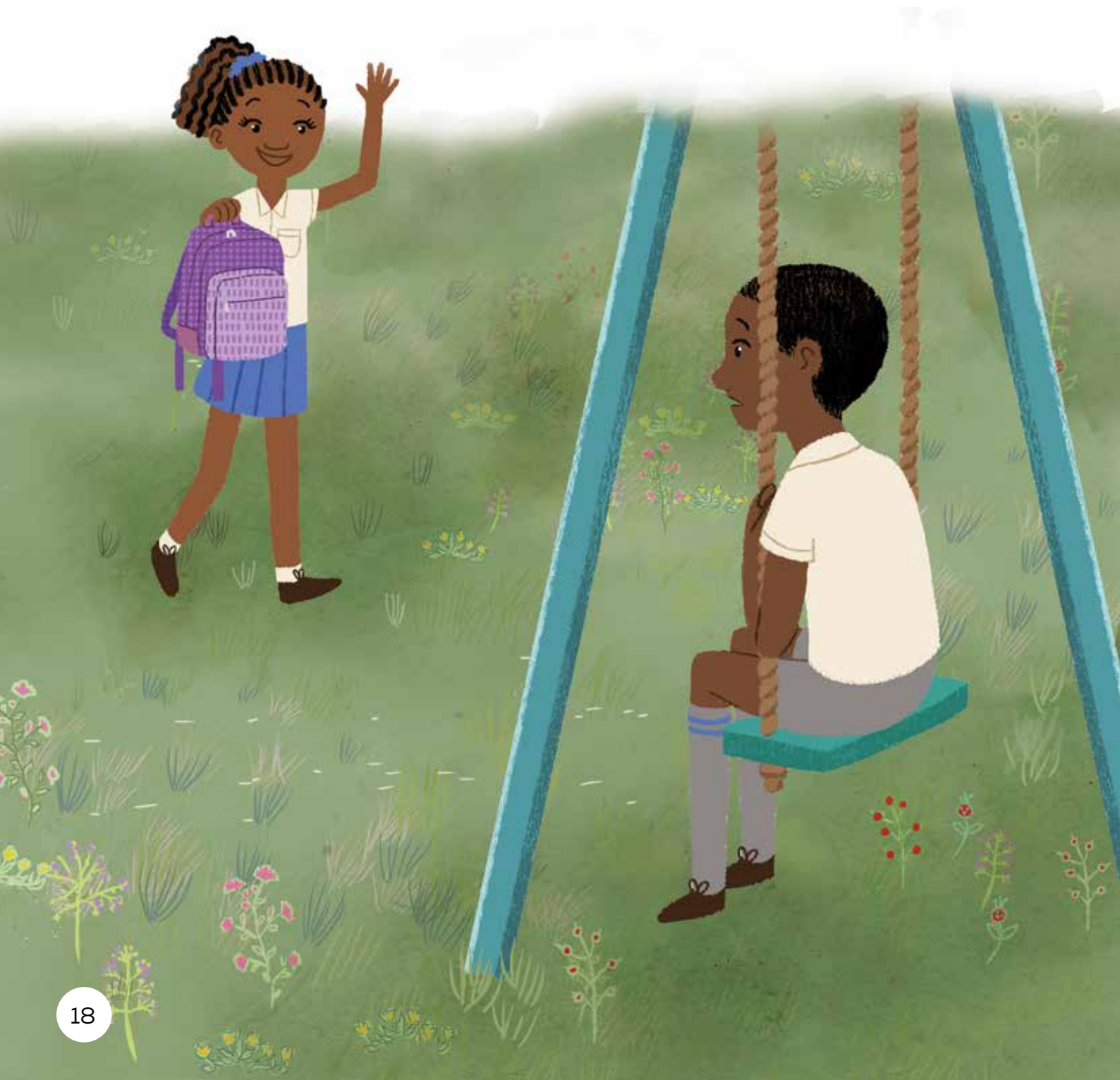
“Kgele,” ho rialo Mohale.

“Le nna ke batla ho ya.”

Qetellong, Olerato o ile a tla meswinking, a jarile mokotla o motjha wa dibuka. “Bonang mokotla wa ka o motjha oo ke o rekileng Johannesburg,” a rialo. “Ho na le mabenkele a mangata moo!” a rialo. “Hape ho na le ditsi tsa mabenkele tse kgolo!”

“Jo!” ho rialo Mohale. “Ke batla ho ya.”

Mohale o qetelletse a se a sa ikutlwe a thabetse ho kgutlela sekolong. “Ke labalabela hore le nna nkabe ke ile sebakeng se seng se setjha,” Mohale a nahana. “Ntho eo ke e entseng ke ho dula hae.” Tshepe ya sekolo e ile ya lla.

E ne e le nako ya ho ngola ka phaposing. “Kajeno re tlo ngola ka seo re se entseng ka matsatsi a phomolo!” ho rialo Mong. Maboya.

Mohale o ne a kwatile. “Ke eng seo ke tlamehileng ho ngola ka sona? Ha ke batle ho be le motho ya bonang pampiri ya ka e sa thabiseng,” a nahana

Mong. Maboya o ile a bontsha baithuti hore ba etse eng. O ile a taka setshwantsho sa hae letlapeng. O ile a bolella baithuti ka matsatsi a hae a phomolo.

“Ke ne ke le lapeng, mme ke badile dibuka tse ngata.”

Mong. Maboya a ba bolella. “Ke lemme ditamati tse ntjha tshimong ya ka. Ke bile le nako e ngata ke le mmoho le ba lelapa la ka,” a rialo.

“Mong. Maboya o ne a dutse hae jwalo feela ka nna!”
Mohale a nahana.

Yaba Mong. Maboya o bolella baithuti hore ba nahane ka seo ba se entseng ka matsatsi a phomolo. Mohale o ile a kwala mahlo a hae. A nahana nako eo a neng a dutse le mme wa hae a bala. A nahana dihora tse ngata tseo a neng a taka le kgaitshedinyana ya hae. A nahana ka letsatsi leo abuti wa hae a neng a tlile hae ba bapala bolo ya maoto.

Qetellong Mong. Maboya o ile a botsa hore na ke mang ya batlang ho arolelana ditaba tsa hae tsa matsatsi a phomolo. Letsoho la Mohale e ne e le la pele la ho phahama.

Padiso 1

Simone o ne a etetse kae ka nako ya matsatsi a phomolo?

O ne a etetse Maputo.

Tumediso yena o ne a etetse kae ka matsatsi a phomolo ya mariha?

O ne a ile Zimbabwe. O ile le Victoria Falls.

Olerato yena o ne a etetse kae ka nako ya matsatsi a phomolo?

O ne a ile Johannesburg.

O ka etsa kgokahanyo? O nahana hore o tla ikutlwa jwang ha metswalle ya hao kaofela ba etetse dibakeng tse kgahlisang ka matsatsi a phomolo?

- Ke nahana hore nka ikutlwa ...
- Ha metswalle ya ka e ne e nkile maeto, ke tla...

Padiso 2

Mohale o ne a batla ho etela kae?

O ne a batla ho etela dibaka tsohle tseo metswalle ya hae e di etetseng. O ne a batla ho ya Maputo, Zimbabwe le Johannesburg.

Mong. Maboya o entse eng ka matsatsi a hae a phomolo?

O ne a dutse lapeng. O lemme ditamati tshimong ya hae. O badile dibuka tse ngata. Ebile o bile le nako e ngata a na le ba lelapa la hae.

Mohale o ile a ikutlwa jwang ha a fumana hore Mong. Maboya o ne a dutse lapeng la hae jwaloka yena?

O ne a se a sa ikutlwe hampe hore o ne a dutse hae, jwaloka titjhere ya hae.

O ka etsa kgokahanyo? Mohale o ne a na le mona ka dintho kaofela tse ntjha tseo metswalle ya hae e di entseng. O ka nahana ka nako e nngwe eo o neng o ikutlwa o na le mona?

- Ke ne ke ikutlwa ke le mona jwaloka Mohale ha...
- Ke hopola...

PALE YA 3 KOPANO O FEHLA MAHE

Mookotaba: Re etsa diphoso

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla Afrika Borwa.
- E etsahala nakong ya jwale.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa kamoo ditshitiso di ka re etsisang diphoso le hore hobaneng re tshwanetse ho dula re fadimehile haholo ha re na le boikarabelo.

Leano la Kutlwisiso: Etsa ditekolo

- Ke eng: Ho etsa qeto ya hore na o rata pale kapa dikgetho tse entsweng ke baphetwa.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho ba le maikutlo ka pale le hore e utlwisisehe ka botebo.
- Le thusa jwang: Le thusa hore o nahane ka molaetsa oo pale e o fetisang le seo o se kgolwang ka yona.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Ka nako tse ding ho boima ho tsepamisa maikutlo ha ho na le ntho e itseng e monate e etsahalang. Batho ba ka sitiseha ha ba bona kapa ba utlwa ntho e thabisang, le ha ba leka ho etsa mosebetsi o bohlokwa.
- Ha re etsa dikgetho, di ka ba le ditlamorao. Ka nako tse ding phoso di a etsahala hobane re sa tswelle pele ho ela hloko.
- Motho e mong le e mong o etsa diphoso ka nako tse ding. Ka nako tse ding re etsa diphoso, le ha re leka ho etsa ntho e nepahetseng.
- Pale ena e boela e re kgothaletsa ho nahana ka diphoso tsa rona hore re se ke ra di pheta hape. Mme wa Kopano le ralebenkele ba mo lemositse hore a hlokomele. Sena se bolela hore o ne a kile a etsa phoso e bohlaswa nakong e fetileng.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
28,2	“Ke a leboha! O tshware mahe ao ka hloko a se ke a thubeha,” ralebenkele a mo hlokomedisa. “Se ka tshwenyeha ntate Gumede ke dula ke le hlokolosi,” Kopano a araba ha a tswa ka monyako.	Ere ke eme mme ke etse tekolo ya semelo sa Kopano: Ke nahana hore Kopano o tlamehile e be e le motho ya tjhwatlang dintho kgafetsa, hobane motho e mong le e mong o mo hopotsa hore a hlokomele. Ke etsa tekolo hore e ka nna yaba ke motho ya sa tsotelleng.
30,1	Mohlomong, nka raha ha nngwe! Mme ha a na ho tseba!” Kopano a nahana ebile a mathela metswalleng ya hae. O lekile ho matha ka hloko. O ne a sa batle ho thuba mahe.	Ere ke eme ke nahane mme ke etse tekolo ya semelo sa Kopano: Ke etsa tekolo hore ha se motho ya elang dintho hloko. Motho e mong le e mong paleng ena o mo hopoditse hore a hlokomele... empa jwale, o matha le mahe! Ketso eo e bontsha ho se ele hloko.

Mme wa Kopano o ne a lokisa dijo tsa mantsiboya.

“Ke ilo bapala bolo ya maoto le metswalle ya ka!”
Kopano a hweletsa a mathela lemating.

“Ema!” mmae a mmitisa. “Ke kopa o nkele lebenkeleng o ilo reka tosene ya mahe le botlolo ya lebese,” mmae a kopa. A bile a mo fa lenane la ho reka, a mo fa le tjhelete.

Kopano o ne a sa batle ho ya lebenkeleng empa o ile a bososela a re, “Ho lokile mme!”

“Ke a leboha! Ke kopa o hlokomele o se ke wa thuba mahe,” mmae a mo kopa.

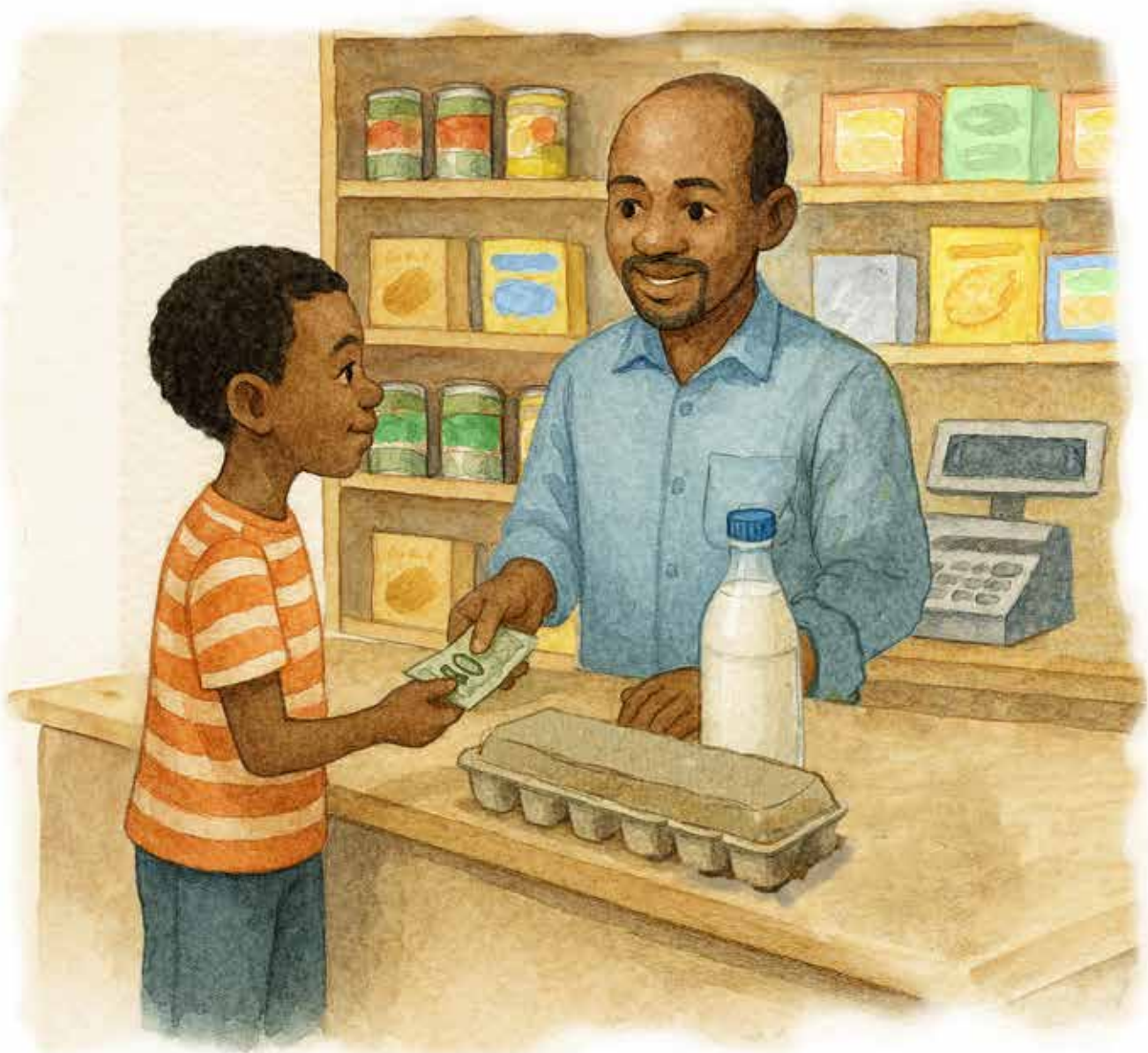
“Se ke wa tshwenyeha Mama, ke dula ke le hlokolosi,”
Kopano a araba ha a tswa monyako.

Kopano o ile a ya lebenkeleng. Ha a fihla moo, o ile a bala lenane la ho reka. O ile a lata mahe le lebese. Yaba o ilo patala. O ile a fa ralebenkele tjhelete.

“Ke a leboha! O tshware mahe ao ka hloko a se ke a thubeha,” ralebenkele a mo hlokomedisa.

“Se ka tshwenyeha ntate Gumede ke dula ke le hlokolosi,” Kopano a araba ha a tswa ka monyako.

Kopano o ile a tsamaya butle ka hloko a lebile hae. O ne a sa batle ho thuba mahe.

Empa, o ile a utlwa metswalle ya hae. O ne a ba utlwa ba tsheha. O ne a ba utlwa ba raha bolo.

“Ha ke qeta ho siya mahe le lebese, ke tla kgutla ke tlo bapala,” Kopano a nahana.

Kopano o ile a tswela pele a tsamaya ka hloko a lebile habo. O ne a sa batle ho thuba mahe!

Kopano o ile a utlwa motswalle wa hae Sello a bitsa lebitso la hae. “Kopano, tloho re tlo bapala!” Sello a mmitisa.

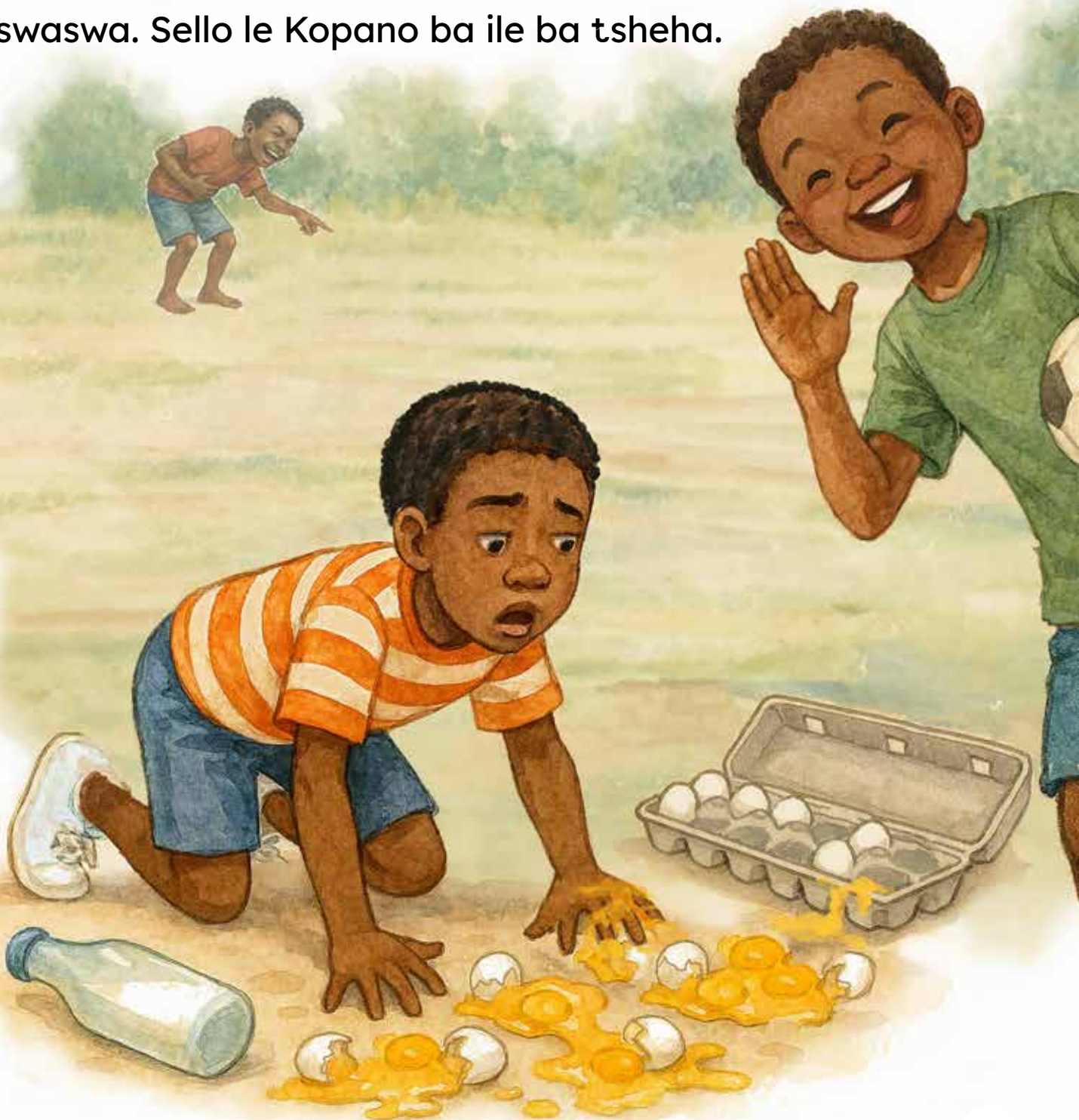
Mohlomong, nka raha ha nngwe! Mme ha a na ho tseba!” Kopano a nahana ebile a mathela metswalleng ya hae. O lekile ho matha ka hloko. O ne a sa batle ho thuba mahe.

Eitse ha Kopano a qalella ho mathela metswalleng ya hae, o ile a kgopuwa ke lejwe. Mahe a ile a wela fatshe. Mahe a ne a na le mapatso hohle. Kopano o ne a tshetswe ke mahe hohle!

“Jo nna wee!” Kopano a lla, “Ke tlo reng ho mme?”

“O mmolelle hore a etse mahe a fehluweng!” Sello a swaswa. Sello le Kopano ba ile ba tsheha.

Padiso 1

Kopano o tlamehile ho reka eng lebenkeleng?

O tlamehile ho reka mahe le botlolo ya lebesa.

Ke mang ya bitsitseng Kopano ho tlo bapala bolo ya maoto?

Motswalle wa hae Sello o mmitsitse hore ba ilo bapala.

Hobaneng Kopano a ile a nka qeto ya ho bapala bolo?

- Hobane motswalle wa hae Sello o ile a mmitse ho tlo bapala.
- O ne a nahana hore o tla bapala bolo ntle le ho thuba mahe.
- O ne a nahana hore o tla lo raha ha nngwe feela.
- O ne a nahana hore mme wa hae ha a na tseba.

Padiso 2

O nahana hore Mamohale o tlamehile hore a ikutlwe jwang ha Kopano a fihla?

Ke nahana hore o tla... hobane...

O nahana hore Kopano o ikutlwa jwang ha a qeta ho thubamahe?

Ke nahana hore o ikutlwa... hobane...

O nahana Kopano ke motho ya hlokolosi?

- Tjhe, ke nahana hore ha se motho ya hlokolosi. Ke nahana sena hobane mme wa hae le ralebenkele ba mo jwetsitse ba le babedi hore a hlokomele. Ha ba ne ba tseba hore ke motho ya hlokolosi, ha ke nahane hore ho ne ho tla bohlokwa hore ba mo hopotse.
- Tjhe, ke nahana hore ha se motho ya hlokolosi hobane o nka qeto ya ho bapala bolo a ntse a tshwere mahe.
- Ha ke nahane hore ke motho ya hlokolosi hobane o mathela motswalle wa hae a tshwere mahe.
- Ha Kopano e ne e le motho ya hlokolosi o ne a tla isa mahe hae pele. Ha ke nahane hore o hlokolosi hobane ha a ye hae pele, o a matha ho ilo bapala bolo ya maoto.

PALE YA 4 TEKO E BONOLO YA DIPALO YA LERATO

Mookotaba: Re etsa diphoso

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla Afrika Borwa.
- E etsahala nakong ya jwale.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa hore boitshepo ntle le boikwetliso bo ka o etsisa diphoso, le hore ho ithuta ho etswa ke ho iteka le ho mamella.

Leano la Kutlwisiso: Etsa dikakanyo

- Ke eng: Ho noha dintho tseo mongodi a sa di hlahoseng ka ho hlaka, o sebedisa dintlha tsa pale.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho utlwisisa meelelo e tebileng le e patehileng.
- Le thusa jwang: Le re thusa ho fihlella diqeto ha o bala, ho utlwisisa pale le baphetwa hantle.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Tsebo le bokgoni ba dipalo di hloka boikwetliso hore di ntlafale. Hore re be hlwahlwa ka dipalo, re lokela ho ikwetlisa kgafetsa. Boikwetliso bo re thusa ho hopola le ho utlwisisa bokgoni bo botjha.
- Matitjhere a fana ka mosebetsi wa hae ho thusa baithuti hore ba ithute. Mosebetsi wa hae ke mosebetsi oo matitjhere a o fang baithuti ho ba thusa ho ikwetlisa ka seo ba ithutileng sona ka phaposeng.
- Diteko di sebedisetswa ho bona seo baithuti ba se utluwisisang le seo ba sa se utlwisiseng. Teko e thusa titjhere a bone seo baithuti ba se tsebang le seo ba ntseng ba hloka ho se tseba.
- Ho itshepa haholo ho ka re bakela mathata hobane ha re nahana hore ntho e itseng e bonolo, re ka nna ra se itokisetse kapa ho ikwetlisetsa yona ka ho lekaneng, ebe re etsa diphoso ha re etsiswa diteko.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
36,1	Ha baithuti ba bang ba ntse ba ngola dipalo le ditharollo ka dibukeng tsa bona, Lerato o ne a ntse dikadika.	Ke akanya hore Lerato o nahana hore o tseba dipalo haholo hoo a bileng a sa hlokeng ho leka ka thata kapa ho mamela ka hloko ka phaposing.
43,1	Eitse ha Mof. Nakedi a fa baithuti teko, metswalle ya Lerato e ile ya sebetsa kapele mme ba qeta mosebetsi. Empa Lerato o ile a nka nako e telele. O ile a qalella ho fufulelwa. “Teko ena e thata! Teko ena ha e ya ntokela!” a nahana.	Ke akanya hore Lerato ha a ikwetlisa ka ho lekaneng, mme teko e utlwahala e le thata ho yena.

Lerato o ne a sebetsa hantle thutong ya dipalo. O ne a tseba ho bala dinomoro tse ngata. O ne a tseba ho di kopanya ka hloohong ya hae. O ne a nahana hore dipalo dibonolo.

Ha Mof. Ndlovu a ne a ruta baithuti ba hae ho tlosa, Lerato o ile a fumana hoo ho le bonolo.

Mof. Ndlovu o ile a ngola tse ding tsa dipalo tsa tharollo letlapeng la ho ngolla. O ile a laela baithuti bohle hore ba di ngole dibukeng. Ha baithuti ba bang ba ntse ba ngola dipalo le ditharollo ka dibukeng tsa bona, Lerato o ne a ntse dikadika.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ke hloke ho ikwetlisetsa tsona!” a nahana.

Ha Mof. Ndlovu a ba tataisetsa dipalo tseo tsa tharollo, Lerato o ile a sheba kantle fesetereng. O ile a nahana ka dintho tsohle tseo a batlang ho di etsa kantle.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ke hloke ho ikwetlisetsa dipalo tseo!” a nahana.

“Shebang diphoso tsa lona le etse bonnete ba hore le utlwisisa moo le fositseng teng.” Mof. Ndlovu a bolella baithuti. Ha baithuti ba bang ba ntse ba sheba diphoso tsa bona, Lerato o ile a kopa ho ya ntlwaneng.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ke etse diphoso!” a nahana.

Mof. Ndlovu o ile a fana ka leqephe la mosebetsi.
“Etsang ditharollo tsena ha le fihla hae. Ho a thusa
ha le ikwetlisa haholo!” Mof. Ndlovu a bolella baithuti.
Lerato o ile a subela leqephe leo la mosebetsi ka
mokotleng wa hae wa dibuka.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ke hloke
mosebetsi wa hae!” a nahana.

Bosiung boo, metswalle ya Lerato e ile ya sebetsa ka thata dipalong tsa bona tsa tharollo tsa ho tlosa, Lerato o ile a shebella thelebishene.

“Ha o na mosebetsi wa sekolo na?” ntatae a mmotsa.

“Tjhe,” Lerato a mo thetsa.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ke hloke ho etsa mosebetsi oo!” a nahana.

Ka le hlahlamang sekolong, Mof. Ndlovu o ile a nka maqephe ao a mosebetsi wa hae.

“Lerato mosebetsi wa hao o kae?” a mmotsa.

“Ke o lebetse hae,” Lerato a mo thetsa. “Se ke wa tshwenyeha, ke tseba dipalo!” Lerato, a hlalosa.

“Lerato motho e mong le e mong o tlamehile ho ikwetlisetsa dipalo! Motho e mong le e mong a ka ba hlwahlwa thutong ya dipalo ha a ka sebetse ka thata.” Mof. Ndlovu a mmolella. Empa Lerato o ne a sa mamela.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo, ha ke hloke ho sebetse ka thata!” a nahana.

Kamora matsatsi a itseng, Mof. Ndlovu o ile a ba tsebisa hore ho tlo ba le teko ya dipalo letsatsi le latelang. Lerato o ne a sa tshwenyeha.

“Ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Nka pasa teko e nngwe le e nngwe!” a nahana.

Bosiung boo, ha metswalle ya Lerato e itokisetsa teko ya dipalo tsa bona tsa ho tlosa. Lerato o ne a shebelletse thelebishene.

“Ha o ngole teko hosane?” ntatae a mmotsa.

“O tlamehile ho itokisetsa teko ena!” ntatae a mmolella.

“Ke se ke itokisitse,” Lerato a araba. “Hape ke tseba dipalo. Dipalo di bonolo. Ha ho hlokehe hore ke ikwetlisetse teko ena!” a hlalosa.

Eitse ha Mof. Ndlovu a fa baithuti teko, metswalle ya Lerato e ile ya sebetsa kapele mme ba qeta mosebetsi. Empa Lerato o ile a nka nako e telele. O ile a qalella ho fufulelwa.

“Teko ena e thata! Teko ena ha e ya ntokela!” a nahana.

Ha Mof. Ndlovu a hlalosa hore nako e fedile, Lerato e ne e le hona a leng mahareng a teko.

Ha Mof. Ndlovu a fana ka matshwao letsatsing le latelang, Lerato o ne a sa atleha.

Kamora sekolo ha baithuti kaofela ba se ba tsamaile, o ile a fumana Mof. Ndlovu ka phaposing.

“Ke entse phoso Mof. Ndlovu,” a amohela. “Ke ne ke nahana hore ke tseba dipalo. Ke ne ke nahana hore dipalo di bonolo. Ha ke a ikwetlisa, ebile ha ke a ka ka itokisetsa teko ena,” a lla.

Mof. Ndlovu o ile a sheba Lerato ka sefahleho se tiileng.

“Re kgona fela ho ba le katleho nthong e itseng ha re ikwetlisa,” a hlalosa. “O ne o sebetsa hantle dipalong hobane o ne o sebetsa ka thata ebile o bala.”

“Ke a o tshepisa hore ke tla sebetsa ka thata dipalong,” Lerato a mmolella.

Padiso 1

Lerato o ne a etsa eng ha metswalle ya hae e ngola dipalo ka dibukeng tsa bona?

Lerato o ne a dikadika.

Lerato o ne a etsa eng ka nako eo metswalle ya hae e neng e etsa dipalo tsa bona tsa tlosa?

Lerato o ne a shebelletse thelebishene.

Hobaneng Lerato a ile a se atlehe tekong ena ya dipalo?

- Hobane ha a ka a itokisetsa teko eo.
- Hobane o ne a nahana hore dipalo di bonolo.
- Hobane ha a ka a etsa boikwetliso ba dipalo tseo tsa tharollo ka phaposing, ebile ha a ka a etsa mosebetsi wa hae ha a fihla hae.
- Hobane o ne a nahana hore o tseba dipalo mme ha ho bohlokwa hore a bale.
- Hobane ha a qeta teko ya hae ka nako ya ho ngola.
- Hobane ha a ikwetlisetsa dipalo tsa hae, o ne a sa kgone ho sebetsa kapele hore a kgone ho qeta mosebetsi ka nako hore a atlehe tekong eo.

Padiso 2

Lerato o entse phoso efe?

- O ne a sa etse mosebetsi wa hae wa dipalo, ebile a sa itokisetse teko. Seo e ne e le phoso!
- O ile a se atlehe tekong. Seo e ne e le phoso e kgolo.

Lerato o ithutile eng?

O ithutile hore o tseba dipalo empa dipalo di bonolo ha o ikwetlisa kgafetsa ebile o itokisetsa teko.

Hobaneng Lerato a ne a nahana hore ha lokela ho ikwetlisetsa dipalo.

- Hobane o ne a nahana hore o tseba dipalo.
- Hobane o ne a nahana hore dipalo di bonolo.
- Hobane o ne a nahana hore ha a no etsa diphoso.
- Hobane o ne a nahana hore ha o na le tsebo ya ntho e itseng, ha ho hlokehe hore o ikwetlise.
- O entse phoso ya ho nahana hore ha o na le tsebo nthong e itseng, ha ho hlokehe hore o sebetse ka thata.

PALE YA 5

LAUD WA

MAJAEFANE

Mookotaba: Re ya tantsha/jaefa

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla Ghana.
- Ha se kgale haholo e etsahetse.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa kamoo tjantjello ya rona e ka re atlehisang le kamoo batho ba nang le talente ba ka thusang ba bang ho finyella ditoro tsa bona.

Leano la Kutlwisiso: Etsa ditekolo

- Ke eng: Ho etsa qeto ya hore na o rata pale kapa dikgetho tse entsweng ke baphetwa.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho ba le maikutlo ka pale le hore e utlwisisehe ka botebo.
- Le thusa jwang: Le thusa hore o nahane ka molaetsa oo pale e o fetisang le seo o se kgolwang ka yona.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Ho jaefa ha se ntho feela ya boithabiso - ke mofuta o mong wa bonono. Batho ba sebedisa ho jaefa ho ntsha maikutlo, ho pheta dipale, le ho thabisa batho. Ho ka etsetswa sethaleng kapa vidiong.
- Batho ba bang ba dumela hore mesebetsi e meng e bohlokwa ho feta e meng. Mohlala, ka nako tse ding batho ba nahana hore dipalo kapa saense di bohlokwa ho feta ho tantsha kapa mefuta e meng ya bonono.
- Marangrang a sebedisetswa ho abelana ditshwantsho le dividiyo le batho ba bang ba bangata. Dibaka tse jwalo ka Instagram di dumella batho ho aba dividiyo le ditshwantsho le batho ba bang lefatsheng ka bophara.
- 'Ho phatlalla' ho bolela hore batho ba bangata ba shebile ebe ba abelana le ho fetisa vidiyo, setshwantsho kapa atikile eo ka ho potlaka.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
50,4	Laud o ne a le ka tlasa kगतello ya ho emisa ho jaefa, empa o ne a tseba hore a keke a phela bophelo bo mo thabisang ha a ka tlohella ho jaefa. O ile a nka qeto ya ho etsa hore e be mosebetsi wa hae hore a kgone ho fetola mehopolo ya batho ka jaefe.	Ere ke eme ke etse tekolo ya semelo sa Laud: Ke nahana hore Laud o ikemiseditse mme ebile o a itshepa, hobane ha a inehele ho etseng ntho eo a e ratang le ha batho ba bang ba mo nyahamisa.
53, 1	Empa, o ile a elellwa hore ha a batle feela ho jaefa, o ne a batla ho thusa batjha ba bang ho fihlella ditoro tsa bona tsa bokgoni ba ho jaefa.	Ere ke eme ke etse tekolo ya semelo sa Laud: Ke nahana hore Laud ke motho ya fanang hape ya kgathallang, hobane o sebedisa kotleho ya hae ho tshehetsa ditantshi tse ding tse nyenyane.

Ho jaefa ho ne o dula o etsa Laud Konadu a dule a thabile. O ne a jaefa ha a le tseleng e yang sekolong. O ne a jaefisa maoto a hae ka tlasa tafole ya hae letsatsi lohle sekolong. O ne a bile a jaefa ha a mathela lebaleng la papadi ya bolo.

Nako e nngwe le e nngwe ha a ne a jaefa o ne a sa kgone ho ithiba ho bososela.

Ha Laud a ne a sa le monyenyanane dilemong batho ba ne ba dula ba mo nyahamisa ka ho jaefa.

“Laud! Batho ba tla nahana hore o sethoto ha o dula o jaefa ka dinako tsohle.” ho rialo ba lelapa la hae.

“Laud, jaefe ha e hlonetjhwe! O tlamehile ho kgetha ho hong hoo o ka ho etsang!” ho rialo matitjhere a hae.

“Laud, papadi ya bolo ya maoto e bohlokwa ho feta ho jaefa!” ho rialo metswalle ya hae. Laud o ne a le ka tlasa kgatello ya ho emisa ho jaefa, empa o ne a tseba hore a keke a phela bophelo bo mo thabisang ha a ka tlohella ho jaefa. O ile a nka qeto ya ho etsa hore e be mosebetsi wa hae hore a kgone ho fetola mehopolo ya batho ka jaefe.

Laud o ile a nka qeto ya ho qapa mokgwa o mong o motjha wa jaefe. O ile a nka dihorahora tse ngata a le inthaneteng a shebelletse mefuta e fapaneng ya dijaefe kontinenteng ya Afrika mme a kopanya jaefe ya hae. O ile a kopa motswalle e mong wa hae hore a mo rekote ka selefounu ya hae ha a jaefa jaefe eo e ntjha. Qetellong o ile a kenya vidiyo ya hae ho Instagram.

Vidiyo ya Laud e ile ya tuma. Diketekete tsa batho lefatsheng ka bophara di ile tsa shebella jaefe ya Laud.

“Bokgabane!” E mong wa batho a kgotsa.

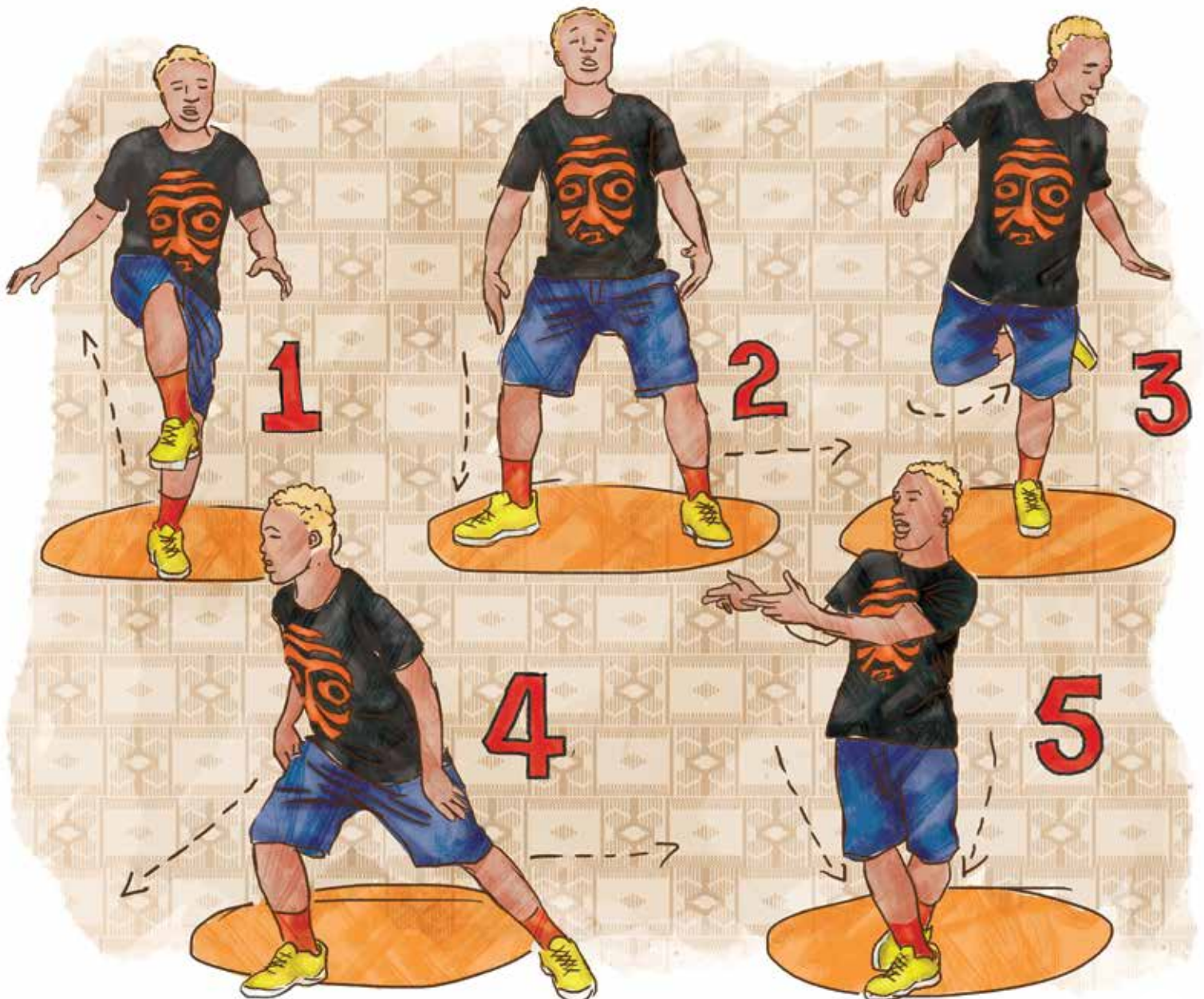
“O naledi!” E mong a ngola.

“Vidiyo ena e nketseditse letsatsi le monate!” motho wa boraro a tshwaela.

Ho tloha letsatsing leo, Laud o ile a tsebahala e le “Laud wa majaefane”.

Majaefane Laud o ne a rata kamoo batho ba neng ba mo tsotella ka teng inthaneteng ho tswa dividiyong tsa hae tsa ho jaefa. Empa, o ile a elellwa hore ha a batle feela ho jaefa, o ne a batla ho thusa batjha ba bang ho fihlella ditiro tsa bona tsa bokgoni ba ho jaefa. Majaefane Laud o ile a qalella a beha dithuto tsa ho ruta babohi ba hae ho etsa mekgwa e fapaneng ya ditsamaiso tsa hae tsa ho jaefa.

Kamora moo, Majaefane Laud o ile a dula le metswalle ya hae e mmedi.

“Ha ke ne ke qala ho jaefa, ke ne ke nahana fela ka ho jaefa dikalaneng tse kgolo. Empa hona jwale, ntho e nngwe eo ke e nahanang ke ho susumetsa batjha ba bang ba Ghana ho jaefa,” a rialo.

Mmoho ba ile ba bula sekolo sa thupello ya ho jaefa, se bitswang “Dance with a Purpose Academy.” Ba ile ba se bitsa DWP ka bokgutshwanyane.

Majaefane Laud le metswalle ya hae ba ne ba batla ho etsa bonnete ba hore DWP e buletswe motjha e mong le e mong ya nang le talente ya ho jaefa.

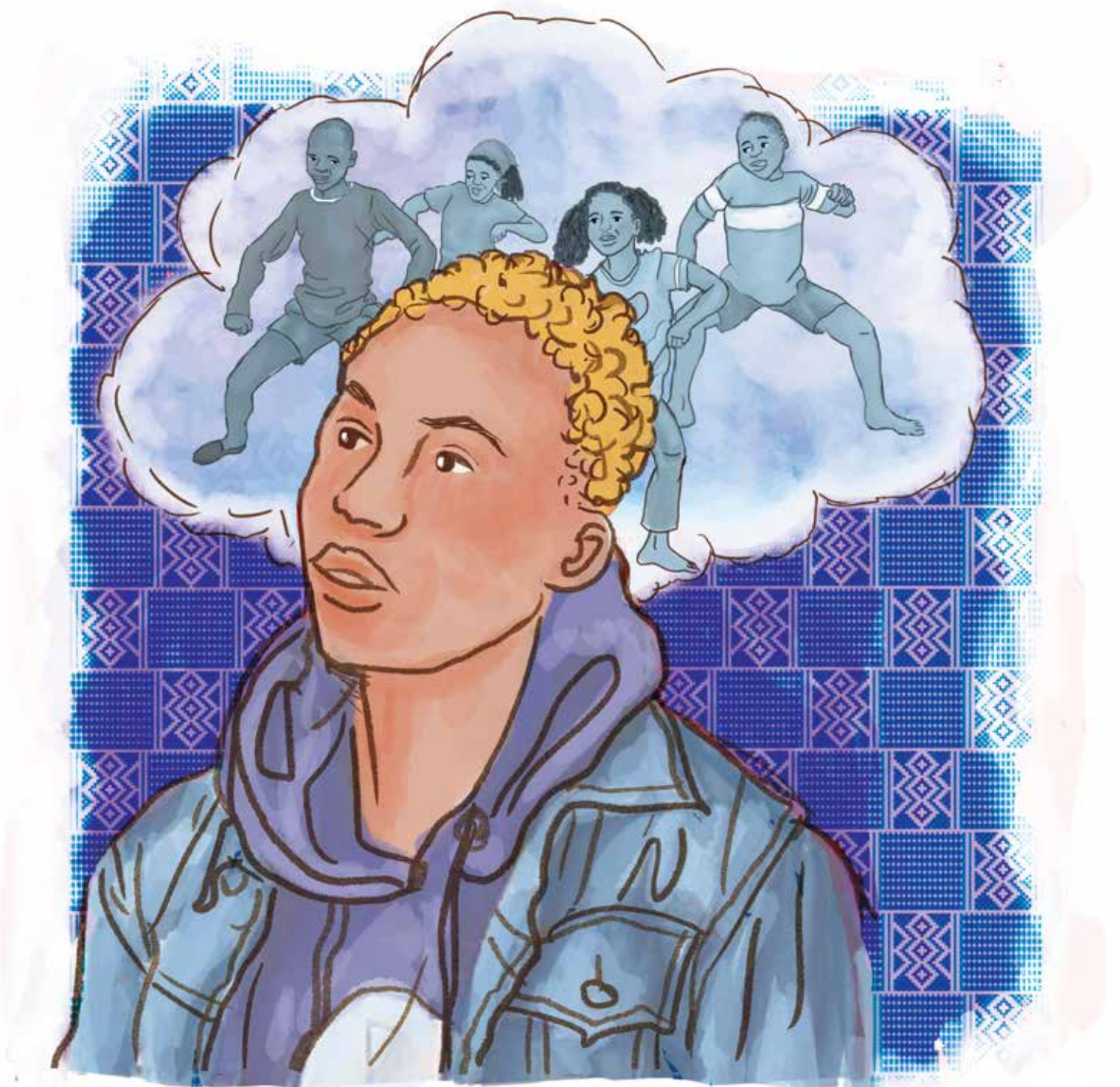
Ba ile ba nka qeto ya ho lefella motjha o feng kapa o feng ya neng a na le talente hore a kene sekolong sa jaefe.

Ka letsatsi le leng Majaefane Laud o ne a ntse a sheba-sheba Instagram ha a qeta ho beha thuto e ntjha ya jaefe. O ile a lemoha vidiyo e neng e behilwe ke moshanyana e mong e motjha ya bitswang Hubert. Hubert o ile a latela mekgwa ya ho jaefa kaofela ka bokgabane le bokgeleke. Laud o ile a nka qeto ya hore Hubert ebe nkgetheng ya phethahetseng wa DWP. Majaefane Laud a kopana le Hubert, ba ile ba dula ba qoqa. Laud o ile a fumana hore Hubert o na dilemo tse 10 feela. O ile a hlokahallwa ke batswadi ba hae ha a ne a sa le monyenyanane. Majaefane Laud o ile rera leano la hore Hubert a fallele Accra hore a kgone ho kena DWP. O ile a mo hlophisetsa sekolo, dijo le bodulo.

“Ena ke toro ya ka!” Majaefane Laud a bolella motswalle wa hae. “Ho thusa ho aha leloko la ditsebi tsa jaefe, ho sa kgathaletsehe hore na ba na le tjhelete e kae.”

Majaefane Laud o ile a qala ho fana ka dithupello tsa mahala sebakeng sa batjha ba Ghana, ho namisa thabo le ho fetola mehopolo ya batho ka ho jae. Hohle moo a tsamaya teng Ghana, o ne a dula a fadimehile a batlana le bomajaefane ba bang ba nang le bokgoni bo tshwanang le ba Hubert. Hoo e ne e le hore ba be karolo ya Academy ya hae ya tantshe.

Padiso 1

Laud o ile a fuwa lebitso le fe kamora hoba a behe vidiyo ya hae inthaneteng?

O ile a reuwa “Laud wa Majaefane.

Hubert e ne e le mang?

- Hubert e ne e le moithuti wa DWP.
- Hubert e ne ele e mong wa bo majaefane eo Laud a qadileng ho mmona Instagram.

Hobaneng Laud a ile a nka qeto ya ho bula DWP?

- Hobane o ne a batla ho thusa batjha ba bang ba Ghana ho ntshetsa bokgoni ba bona ba ho jaefa pele.
- Hobane o ne a batla ho fetola mehopolo ya batho ka jaefe, eseng feela wa hae.
- Hobane o ne a batla ho ruta batjha ba bang ba Ghana ho jaefa.
- Hobane e ile ya mo thusa ho fihlella ditoro tsa hae tsa ho fetola maphelo a batho ka ho jaefa.

Padiso 2

Lebitso la sekolo sa jaefe seo Laud a neng a se butse e ne e le lefe?

Se ne se bitswa Dance with a Purpose Academy (DPW ka bokgutshwanyane).

Mohopolo wa hao ka jaefe ke ofe? (O ikutlwa jwang ka ho ba majaefane?)

Mohopolo wa ka ka jaefe ke...

Hobaneng Laud a ne a batla ho fetola mehopolo ya batho ka ho jaefa?

- Hobane o ne a batla batjha ba be le ditoro tsa ho ntshetsa bokgoni ba bona ba ho jaefa pele.
- Hobane batho ba bangata ba ne ba mo nyahamisa ha a ne a le monyenyanane, o ne a batla ho etsa hore batjha ba bang ba se ke ba feta moo.
- Hobane o ne a rata ho jaefa, a bile a batla hore batho ba bone bohlokwa ba ho jaefa
- Hobane o ne a batla hore batjha ba be le bokgoni ba ho fihlela ditoro tsa bona tsa ho ba bomajaefane ba kgabane.

PALE YA 6

MUSA MOTHA: SETANTSHI SE SA HATENG FATSHE

Mookotaba: Re ya tantsha/jaefa

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya ditaba tsa nnete le tsa boiqapelo.
- E etsahalla Afrika Borwa.
- Ha se kgale haholo e etsahetse.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa kamoo mamello, boiqapi, le maikemisetso a ka thusang batho ho hlola diphephetso mme ba finyelle ditiro tsa bona.

Leano la Kutlwisiso: Etsa ditekolo

- Ke eng: Ho etsa qeto ya hore na o rata pale kapa dikgetho tse entsweng ke baphetwa.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho ba le maikutlo ka pale le hore e utlwisisehe ka botebo.
- Le thusa jwang: Le thusa hore o nahane ka molaetsa oo pale e o fetisang le seo o se kgolwang ka yona.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Batho ba na le ditiro tse fetohang ha nako e ntse e ya. Batho ba ka ba le ditiro tse fapaneng ha ba sa le banyane, mme ka nako tse ding ditiro tseo di fetolwe ke diketsahalo tsa bophelo.
- Ka nako tse ding batho ba kula haholo kapa ba lemale, mme dingaka di ba thusa nakong tsa diteko le diphekolo. Mahloko a mang a ba le tshwaetso kamoo mmele o sebetsang ka teng.
- Batho ba sa itekanelang ba ka sebedisa disebediswa le ho ikamahanya mme ba etsa diphethoho hore ba kgone ho sisinyeha le ho nka karolo mesebetsing. Batho ba bang ba sebedisa dithupa tsa ho tsamaya kapa setulo sa mabidi. Batho ba bang ba kgona ho etsa diphethoho mme ba nne ba kgone ho nka karolo mesebetsing ka ho phethahala. Ba bang bona ba fetola tsela eo ba etsang mesebetsi ka teng hore ba tsebe ho nka karolo ka ho phethahala.
- Batho ba sa itekanelang mmeleng ba tseba ho etsa dintho tse makatsang, ho fihlella maikemisetso a bona, mme ba susumetse le ba bang ka ditalente tsa bona.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
65,2	Yaba Musa o etsa qeto e boima ya ho amohela hore leoto la hae le kgaolwe, bakeng sa hore mofetshe o se ke wa namela dikarolong tse ding tsa mmele.	Ere ke eme ke etse tekolo ya semelo sa Musa: Ke nahana Musa o sebete mme ebile o ikemiseditse, hobane o etsa kgetho e thata ho baballa bophelo ba hae, le ha e fetola bokamoso ba hae.
69,1	O ile a elellwa hore ho tantsha ka leoto le le leng ho bolela hore o kgahlanong le tlhaho, mabapi le matla a hae a mmele le ho tsitsa hwa mmele. Ka dinako tsohle ha a ikwetlisa, o ne a sebetsana le ho bopa kamano bakeng sa mmele wa hae le matla a tlhaho a kgoheli.	Ere ke eme ke etse tekolo ya semelo sa Musa: Ke nahana Musa ke motho ya ikemiseditseng haholo ebile ya sebetsang ka matla, hobane ha a inehele. O ikamahanya le maemo hape a tswele pele ho ntlafatsa ho tantsha ha hae le ha a ena le diphepetso.

Pale ena ke ya Musa Motha, setantshi se sa hateng
fatshe.

Ha Musa a sa le mo nyenyane dilemong, o ne a sa nahane hore e ka ba setantshi. Toro ya hae e ne e le ho ba sebakadi se tummeng sa papadi ya bolo ya maoto. O ne a rata ho matha ka lebaleng la bolo, a tiribola le ho raha bolo ya maoto.

Empa ka letsatsi le leng, ha Musa a le dilemo tse robong, moshanyana e mong o ile a mo raha lengweleng ha ba ntse ba bapala bolo ya maoto. Bosiu bo bong le bo bong kamora beke kotsi e etsahetse, lengwele la Musa le ne le dula le ruruha. Batswadi ba hae ba elellwa hore ha se kotsi e tlwaelehileng ya lengwele, ba etsa qeto ya ho mo isa sepetlele.

Ho nkile dikgwedi tse tsheletseng, ho se na motho le ya mong ya fumanang hore ho etsahala eng ka lengwele la Musa. Musa a iswa dipetlele tse fapaneng, a kopana le dingaka ka ho fapana ha tsona. Musa o ne a etswa diteko tse ngata ho batlisisa hore ke eng e entseng hore lengwele la hae le ruruhe.

Qetellong, e nngwe ya dingaka tsa Musa, a kopa ho etsa teko e bitswang biopsy (ho sheba se etsahalang kahara lengwele). Ha sephetho sa teko ena se tswa, hwa bonahala hore Musa o na le lefu la mofetshe le bitswang Osteosarcoma. E leng lefu le amanang le ho senya masapo. Yaba Musa o etsa qeto e boima ya ho amohela hore leoto la hae le kgaolwe, bakeng sa hore mofetshe o se ke wa namela dikarolong tse ding tsa mmele.

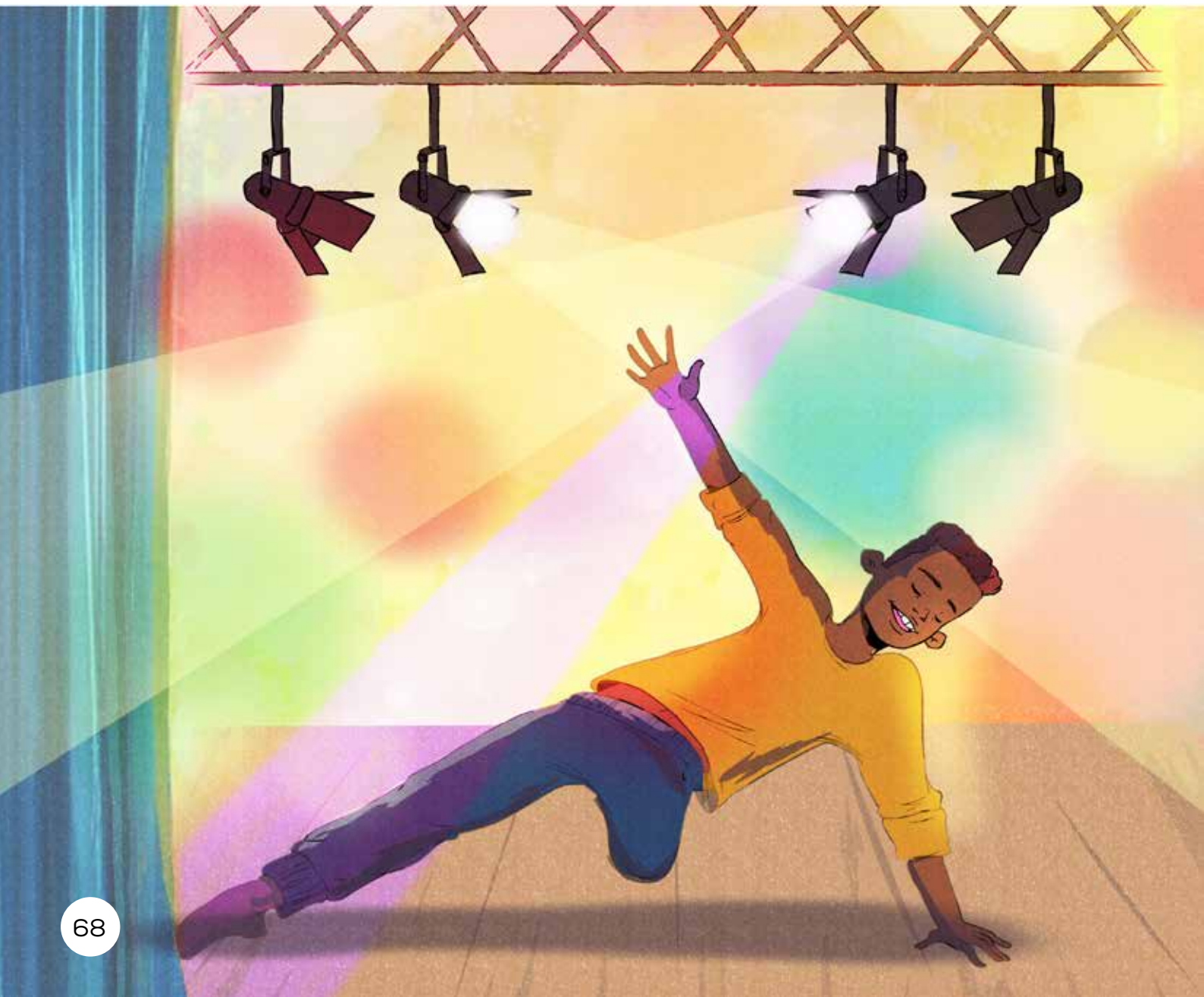
Ho kgaolwa ha leoto la Musa, ho bolela hore jwale ha a sa na mofetshe. Hape ho bolela hore toro ya Musa ya ho ba seapadi sa bolo e se e senyehile. Ha a sa tla kgonang ho matha kahara leballa la ho bapala bolo le hona ho tiribola bana ba bang ha a raha bolo. Leha ho le jwalo, Musa o ile a nka qeto ya ho shebana le dintho tse ding tseo mmele wa hae, o sa itekanelang o ka kgonang ho di etsa.

Mokgatlo o bitswang “Reach for the Dream” (Fihlella ditoro), o thusang bana ba nang le mafu a tshosang maphelong a bona, o ile wa rekela Musa sebakadiswa sa mmino. Yaba Musa o se a rata mmino haholo. Ha Musa a ntse a mametse mmino, a elellwa hore ho na le tsela e nngwe eo a ka e sebedisang, ho ikwetlisa mmeleng. Yaba o qala ho ikwetlisetsa ho tantsha.

Ka selemo sa 2017, Musa a kena tlhodisanong ya ho ba setantshi ka tlasa mokgatlo wa Vuyani Dance. O ile a amohelwa ka lebaka la bokgoni ba hae bo ikgethileng ba ho tantsha, boo a bo bontshitseng kalaneng.

Boikwetlisong ba Musa, ho ya tantsha kwana mokgatlong wa Vuyani, e ne e le yena fela ya sa itekanelang. Leha ho le jwalo, Musa a amohela phephetso ena. O ile a elellwa hore ho tantsha ka leoto le le leng ho bolela hore o kgahlanong le tlhaho, mabapi le matla a hae a mmele le ho tsitsa hwa mmele. Ka dinako tsohle ha a ikwetlisa, o ne a sebetsana le ho bopa kamano pakeng tsa mmele wa hae le matla a tlhaho a kgoheli.

Kamora boikwetliso ba hae, Musa o ile a ba setantshi se etelletseng ba bang pele mona mokgatlong wa ditantshi tsa Vuyani. Leha ho le jwalo, Musa o ne a ntse a tlameha ho sebetsa ka thata letsatsi le letsatsi. Ho ne ho se bobebe ho batho ba qapang ditantshe hore ba qapele Musa ditantshe tse loketseng tsela eo a neng a tantsha ka yona. Musa o ne a tlamehile ho ikamahanya le ho itlwaetsa setaele sa ho tantsha sa batho ba itekanetseng, se mo akaretse le yena le ha a sa itekanela.

Ha Musa a ne a tantsha kalaneng, batho bohle ba shebelletseng, ba ne ba qala ho bona setantshi sa boemo bo hodimo ha kana se tantshang ka dithupa tsa ho tsamaya. Ha babohi ba tsamaya, ba makatswa le ho kgothatswa ka mokgwa oo Musa a tantshang ka bokgabane ka teng.

Musa a susumetsa babohi ba hae ho nahana ka tsela e fapaneng, ha ba bona batho ba sa itekanelang. Katleho ya hae kalaneng, e ile ya thusa ho fetola menahano ya batho mabapi le ho kgetholla batho ba seemong sa tshwanang le sa hae. Ba tsebe hore batho ba mmele e sa itekanelang, le bona ba ka ba le bokgoni ba ho etsa ntho e nngwe le e nngwe. Ebile ba matla hape ba batle.

Ka ho tantsha hwa hae, Musa Motha, o ne a rata ho bontsha batho hore ha ho letho le sa kgonahaleng. Ka nako e nngwe Musa o ne a sebetsa ka thata ho fihlela mmele wa hae o opa. Leha ho le jwalo, o ne a ntse a kgona ho fumana matla a mo susumelletsang ho tswela pele a tantshe.

Padiso 1

Musa Motha o ne a le dilemo tse kae ha a ne a tshwarwa ke mofetshe?

O ne a le dilemo tse supileng.

Musa o ile a etsa qeto ya ho etsang ntle le ho bapala bolo ya maoto?

O ile a etsa qeto ya ho hoho baba setantshi.

Hobaneng ha Musa Motha a ile ya ba setantshi?

- Hobane o ne a ke ke a hlola a bapala bolo ya maoto.
- Hobane o ile a rata mmimo.
- Hobane mmimo o ile wa mo thusa ho elellwa hore ho na le ditsela tse ding tseo a ka sebedisang mmele wa hae ka tsona.
- Hobane o ne a batla ho shebana le dintho tse ding tseo mmele wa hae o ka di etsang.
- Hobane o ile a phehella ho ikwetlisa ho fihlela a ba a amohelwa mokgatlong wa ditantshi wa Vuyani Dance.

Padiso 2

Na o ikutlwa o kgothaditswe ke pale ya Musa Motha? Hlalosa hobaneng.

Ke ikutlwa ke kgothetse ke Musa Motha hobane. . .

Musa o ne a fapane jwang le ditantshi tse ding?

O fapane le ditantshi tse ding hobane o na le leoto le le leng.

Hobaneng re ka re Musa Motha ke motho ya nang le boikemisetso?

- Hobane o ile a fumana seo a ka se etsang ka mmele wa hae, kamora hore leoto la hae le kgaolwe.
- Hobane o ne a saretswe hore ha a sa tla hlola e ba sebakadi sa bolo ya maoto empa a etsa qeto ya ho fumana seo a ka se etsang!
- Hobane o ile a shebana fela le seo mmele wa hae o ka se etsang.
- Hobane o sebeditse ka thata hore e be setantshi.
- Hobane ho tantsha ho boima haholo ho motho ya nang le leoto le le leng. Musa o tlameha ho sebetsa ka thata haholo.
- Hobane Musa e ne e le moetellipele wa ditantshi tse sa itekanelang mmeleng. O sebeditse ka thata hore e be setantshi se hlwahlwa.
- Hobane batho ka nako tse ding ba nahana dintho tse bohloko kapa tse mpe ka batho ba sa itekanelang empa Musa yena ha a ka a dumella hore dipuo tseo di mo thibelle hore e be setantshi se hlwahlwa.
- Hobane Musa o ile a sebetsa le ho ithuta ho fumana tsela ya ho fetola seo a sa se kgoneng ka ho etsa seo mmele wa hae o tlang ho se kgona.

Musa Motha: <https://youtu.be/0E4COuKljAM>

PALE YA 7

HO PHOLOSWA KE DIDOLEFENE

Mookotaba: Re fumana thuso

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya ditaba tsa nnete le tsa boiqapelo.
- Ha se kgale haholo e etsahetse.
- E etsahalla California, USA.
- Pale ena e tla thusa baithuti ho utlwisisa hore ka nako e nngwe thuso e ka tswa dibakeng tse sa tlwaelehang, le hore ho bohlokwa ho se lahle tshepo.

Leano la Kutlwisiso: Bopa setshwantsho sa kelello

- Ke eng: Ho bopa setshwantsho sa kelello ka se etsahalang paleng.
- Hobaneng re le sebedisa: Hobaneng re le sebedisa: Ho etsa hore pale e utlwahale e le nnete, mme e kgahlise.
- Le thusa jwang: Le o thusa ho utlwisisa kamoo baphetwa le dibaka di leng ka teng, mme le hlakisa pale.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

- Didolefene ke diantshi, ho bolelang hore di wela sehlopheng se le seng sa dibopuwa le batho mmoho le dintja. Ha se ditlhapi. Mohlala, didolefene di hema moya jwalo ka rona - ha di kgone ho hema ka tlasa metsi jwalo ka ditlhapi. Didolefene di tshwanetse ho nyolohela ka hodima metsi hore di heme.
- Didolefene ke tse ding tsa diphoofolo tse bohlale ebile tse nang le setswalle ka ho fetisisa tsa lewatle. Ho na le dipale tse ngata tsa didolefene di sireletsa batho ho maruarua. Di etsa sena ka ho sesa di dikadikile motho.
- Ho palama maqhubu a lewatle ke papadi le mkgwa wa ho natefelwa ke lewatle. Ho palama maqhubu a lewatle ke papadi eo motho a emang ka maoto kapa a paqame hodima boto e kgethehileng mme ebe o palama maqhubu a lewatle. Bapalami ba maqhubu ba sebedisa bokgoni le tekatekanyo ho dula hodima boto ha maqhubu a eya a tobile lebopong.
- Bapalami ba mahareng a 15 - 30 ba hlaselwa ke maruarua ka selemo. Ditlhaselo tse ngata di etsahala dinaheng tsa Amerika, ho latele Ostralia mme ebe ho tla Afrika Borwa.

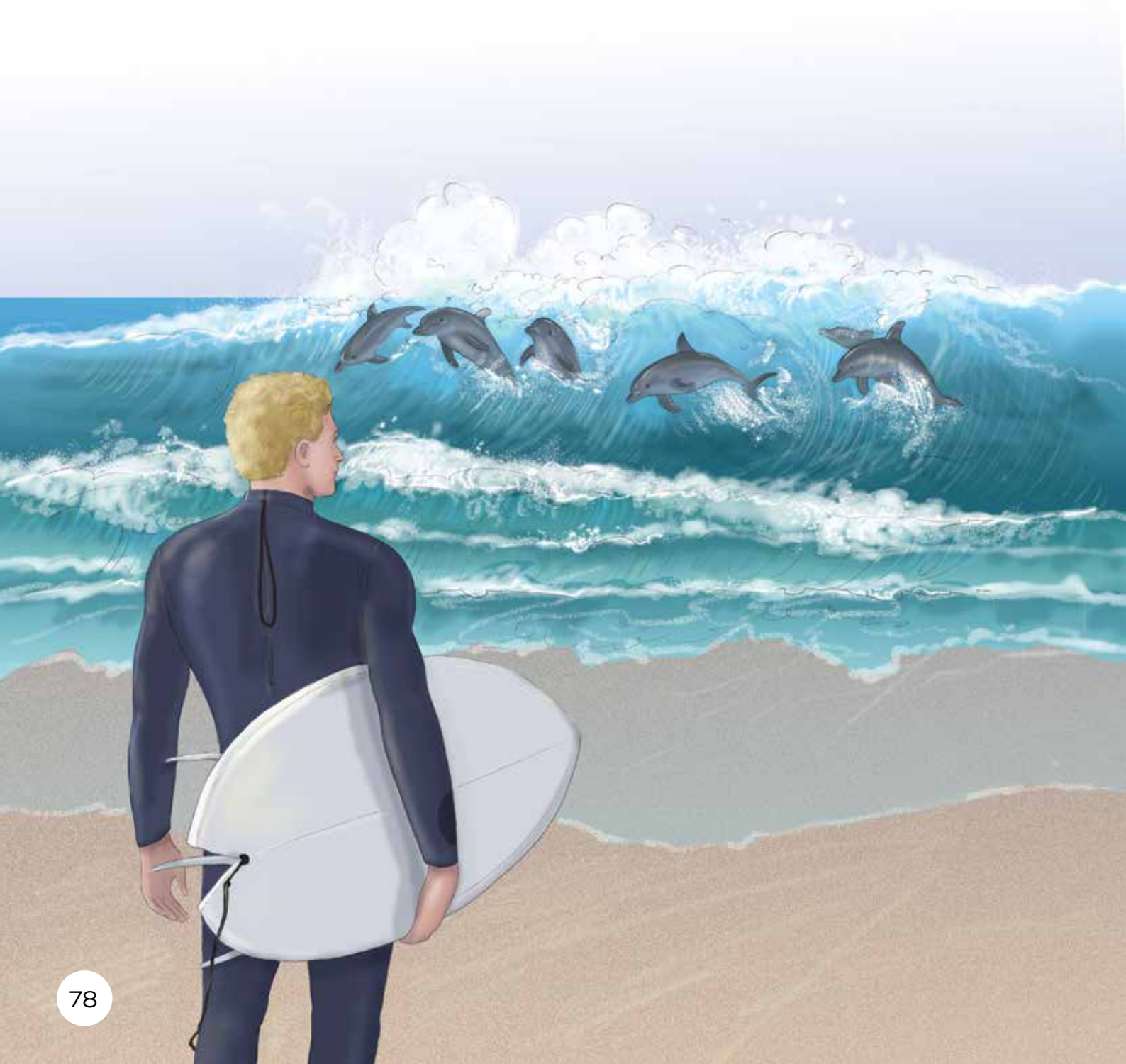
Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
81,1	Hanghang, ho ile ha ba le ntho e thulang boto ya Todd ho tswa ka tlase. Todd le boto ya hae ba ile ba fofela dimithara tse hlano moyeng. Eitse ha a wela ka metsing, o ile a ikutlwa a tshohile. “Ho tlamehile ebe ho na le leruarua haufinyana!” a nahana. Pelo ya hae e ne e otlala ka potlako.	E tlamehile e be e tshositse Todd. Ke etsa setshwantsho sa kelello sa kamoo Todd a shebahalang a tshohile ha a lahlelwa moyeng.
84,1	Todd o ile a sebedisa leoto la hae le leng ho leka ho raha leruarua ka matla ohle ao a neng a na le ona. Empa leruarua le ne le mo tiisitse.	Ke etsa setshwantsho sa kelello Todd a raharaha, a leka ho raha leruarua. O tshwanetse a be a ikutlwa a tshohile hore leruarua le tlo kgaola leoto la hae kaofela.

Pale ena e thehilwe ho tswa paleng ya nnete ya sebapadi se hlwahlwa sa papadi ya ho palama maqhubu (surfing), se bitswang Todd Endris. Pale ena e etsahala sebakeng sa Monterey Bay, kwana California Amerika.

Hoseng ho hong ho le mohodi, Todd o ne a tsamaya lebopong la lewatle. O ile a sipela sutu ya hae ya ka metsing a nka boto eo a palamang maqhubu a lewatle ka yona, jwaloka ha a etsa hoseng ho hong le ho hong. Eitse ha a kena ka metsing, a bona didolefene tse tsheletseng, tse ntle di bapala maqhubung. “Ena ke pono e sa tlwaelehang!” a nahana. O ile a ema nakonyana ho boha didolefene tsena.

Yaba Todd o palama botong ya hae a qalella ho soka, a sokela moo maqhubu a neng a le maholo teng. O ile a fumana leqhubu le leholo, yaba o leba nqa e nngwe ho lo batla leqhubu le leng, jwaloka tlwaelo. “A letsatsi le monate la ho bapalla maqhubung!” Todd a nahana. “Phakisa!” a hweletsa motswalle wa hae Brian, ya neng a aparela sutu ya hae ya ka metsing lebopong.

Todd o ile a paqama botong ya hae ha a ntse a emetse motswalle wa hae Brian.

Hanghang, ho ile ha ba le ntho e thulang boto ya Todd ho tswa ka tlase. Todd le boto ya hae ba ile ba fofela dimithara tse hlano moyeng. Eitse ha a wela ka metsing, o ile a ikutlwa a tshohile. “Ho tlamehile ebe ho na le leruarua haufinyana!” a nahana. Pelo ya hae e ne e otlaka potlako.

Todd o ile a hula thapo ya boto ya hae ka potlako ho hulela boto ya hae ho yena. O ile a palama botong a mme a qalella a soka ka lebelo ho ya fihla lebopong. Ha a ntse a soka o ne a qamaka ka metsing a shebana le mapheo a leruarua.

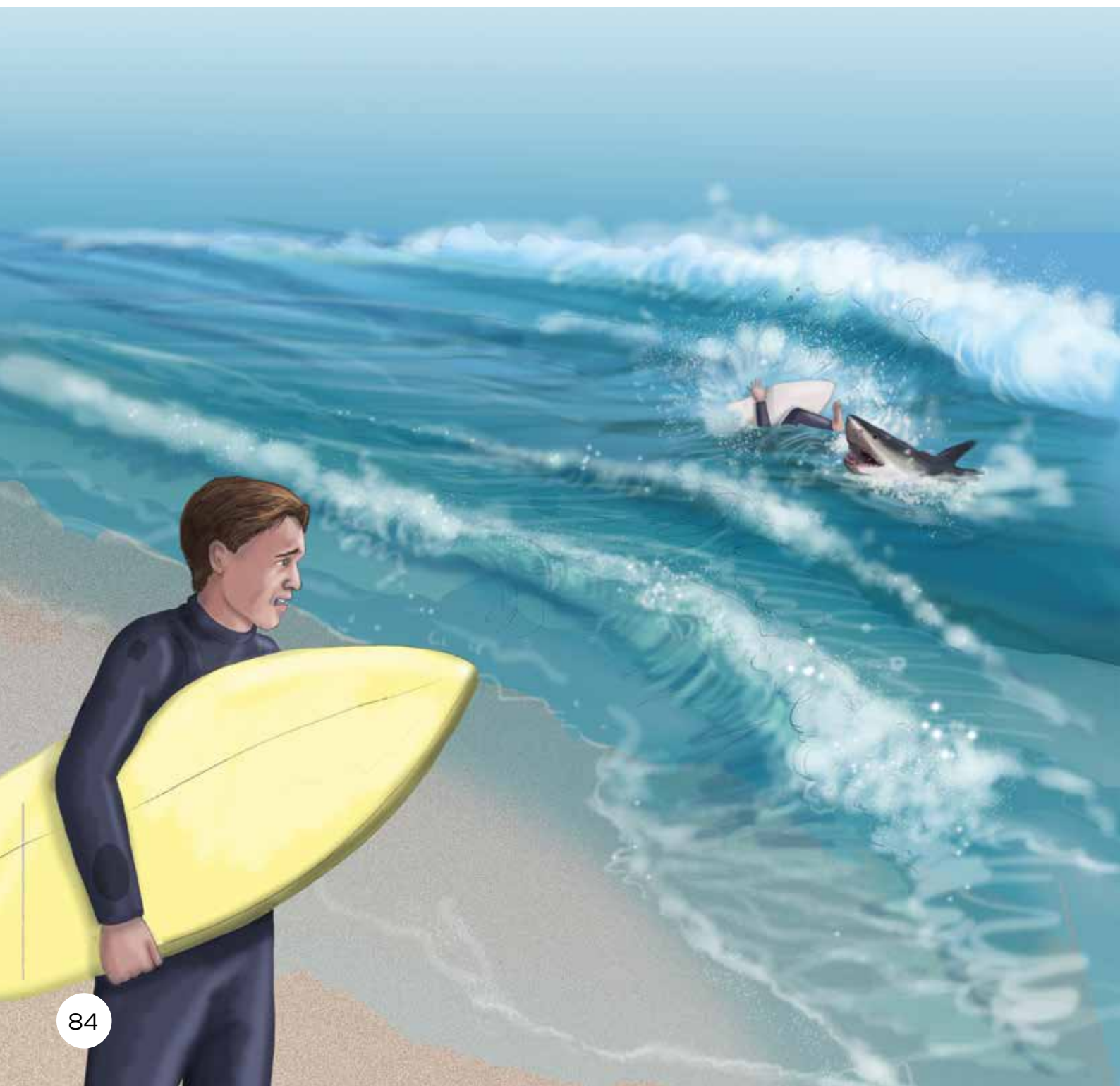

Honahona moo, Todd o ile a thulwa hape, ka matla a fetang a pele. Eitse ha a wela ka metsing lekgetlo la bobedi. Leruarua le leholo le lesweu le ile la mo kenya meno a yona ka mokokotlong. Metsi a ile a tlala madi.

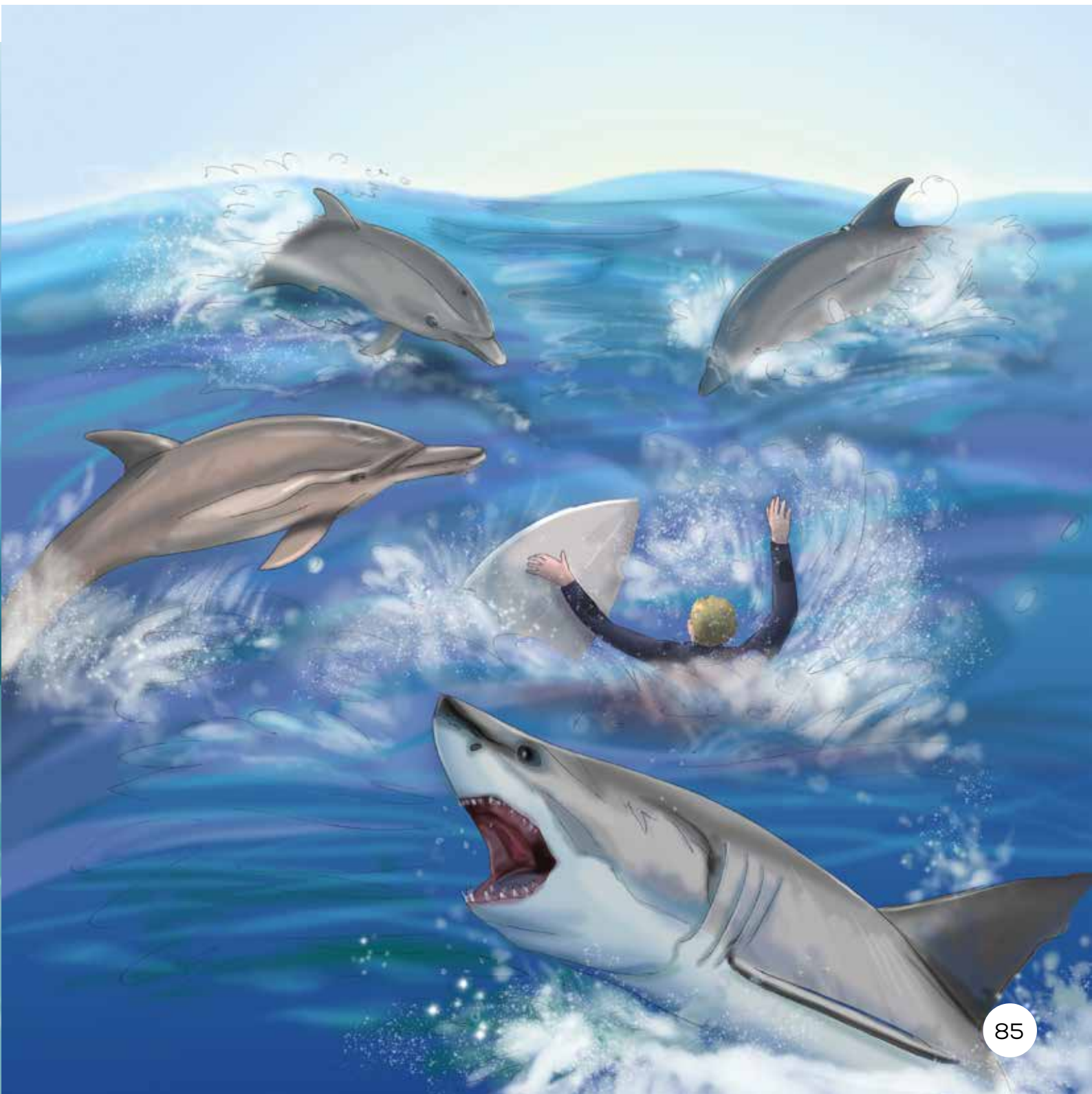
Leruarua le ile la mo tsukutlela pele, morao, hodimo le tlase. Eitse ha a hlahella ka hodimo ho metsi o ile a hweletsa. “Thusang! Nthuseng!” Ha leruarua le mo hulela ka tlase ho metsi, Todd o ile a betsa nko ya lona makgetlo a mmalwa a leka hore e mo tlohele.

Leruarua le ile ya tlohela mokokotlo wa Todd, empa nako e nyenyane fela. Leruarua le ile ya loma leoto la hae, eka e batla ho le kwenya le ntse le felletse! Ha leruarua le ntse le tshwere leoto la Todd ka meno a yona, a bohale bo kang ba lehare, Todd o ile a sebedisa leoto la hae le leng ho leka ho raha leruarua ka matla ohle ao a neng a na le ona. Empa leruarua le ne le mo tiisitse.

Ho ne ho ena le maqhubu a mangata a ileng a etsa hore Todd a se ke a elellwa didolefene tse neng di sesa di mo potolohile. O ile a utlwa feela leruarua le mo tlohella. Todd o ile a leka ho sesa hodima metsi. O ile a leka ho batla boto ya hae a bile a itokiseditse ho longwa lekgetlo la boraro.

Eitse ha a ntse a batla boto, o ile a elellwa hore didolefene tse tsheletseng di mo potolohile. Di ne di otlanya mehatla ya tsona metsing, di tshosa leruarua. Todd o ile a tshwara boto ya hae.

Todd o ile a utlwa lentswe la Brian. “Phakisa! Palama botong ya hao!” Metsi a ntse a tletse madi. Ha Brian a ne a thusa Todd ho ya lebopong, o ne a ntse a qamaka a sheba mapheo a maruarua. “Thusang!” Brian a hweletsa batho ba neng ba le lebopong.

Qetellong Todd o ile a utlwa boto ya hae e thula lehlabathe. O ne a kgutletse lebopong. “Ho lokile! O tlo fumana thuso!” Brian a mo kgothatsa. Todd o ne a sa kgolwe hore didolefene tsane tse neng di bapala di pholositse bophelo ba hae.

Padiso 1

Leruarua le lomme Todd kae?

Le mo lomme ka mokokotlong yaba le mo loma leotong.

Todd o ile a pholoswa ke eng ho leruarua?

Didolefene tse neng di bapala di ile tsa tshosa leruarua.

Hobaneng pale ena e tshosa?

- Hobane ho na le leruarua paleng ena, maruarua a kotsi.
- Hobane Todd o longwa ke leruarua metsi a tletse madi.
- Hobane Todd o mong ha a longwa ke leruarua.
- Hobane leruarua e mo lomme dibakeng tse ngata, e dula e kgutla ho leka ho mo loma.
- Hobane ha re tsebe hore na Todd o tla phonyoha kapa o tla bolawa ke leruarua ho fihlela re fihla qetellong ya pale.

Padiso 2

Brian o ile a tla neng metsing ho tlo thusa Todd?

O ile a tlo thusa Todd kamora hoba didolefene di tshose leruarua.

Eba le pono ena ya hlaselo ya leruarua paleng. O nahana hore ke karolo efe e neng e tshosa haholo?

Ke nahana hore karolo e neng e tshosa haholo ke ha...

O nahana hore ke lebaka lefe le entseng hore Brian a se ke a tlo pholosa Todd?

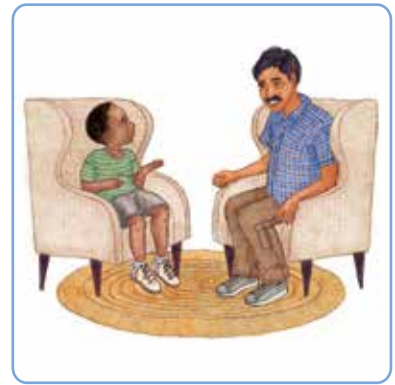
- Hobane o ne a tshaba ho hlaselwa ke leruarua.
- Hobane tllhaselo e etsahetse ka metsing mme ho thata ho bona se etsahalang.
- Hobane ho ne ho tlo ba thata ho fumana Todd ka metsing a tletseng madi.
- Hobane leruarua e tshweu e ne e le kgolo mme ho ka ba bonolo hore e hlasele batho ba babedi.
- Mohlomong lebaka ke hobane Brian o ne a tshaba ho kena ka metsing ha a bona leruarua.

PALE YA 8

LEBOHANG O FUMANA THUSO

Mookotaba: Re fumana thuso

Tsebo e Teng

- Sengolwa sena ke pale ya boiqapelo.
- E etsahalla Afrika Borwa.
- E etsahala nakong ya jwale.
- Pale ena e tla thusa baithuti ba hao ho utlwisisa hore ha ho bonolo ho lebala ka ho hlokahala ha batho bao re ratang. Ho bohlokwa ho ba le mamello bakeng sa batho ba hlomohileng pelo, mme ka nako tse ding, ho hlokahala thuso ya ditsebi.

Leano la Kutlwisiso: Etsa dikakanyo

- Ke eng: Ho noha dintho tseo mongodi a sa di hlaloseng ka ho hlaka, o sebedisa dintlha tsa pale.
- Hobaneng re le sebedisa: Ho utlwisisa meelelo e tebileng le e patehileng.
- Le thusa jwang: Le re thusa ho fihlella diqeto ha o bala, ho utlwisisa pale le baphetwa hantle.

Dintlha tseo o ka di arolelanang le baithuti ba hao

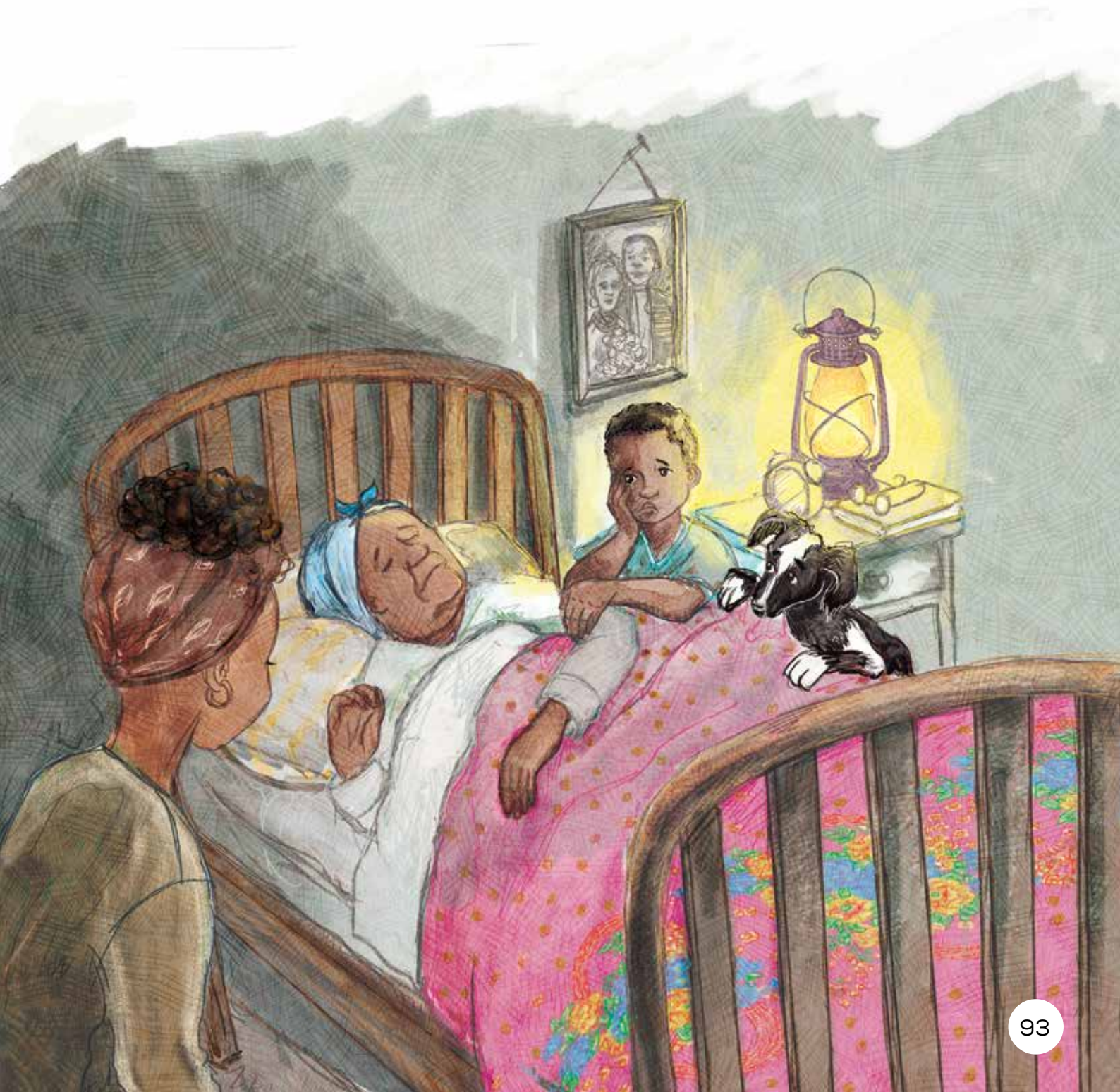
- Ho bohlokwa ho thusa bana ba leng bohlokong ba ho hlokahallwa ke motswadi, nkgono, ntemoholo kapa mohlokomedi.
- Lebella hore ka nako tse ding ngwana o tla 'tswa taolong' kapa a etse botlokotsebe. Leka ho etsetsa ngwana monyetla wa ho ntsha maikutlo, ka ho bua ka ona, ho taka ditshwantsho kapa ho ngola, kapa ho etsa mosebetsi wa mmele o jwalo ka ho otlala ka ditebele.
- Tswela pele ka ditlwaelo tsa letsatsi. Ditlwaelo ke tsela ya sebele e etsang bana ba ikutlwe ba bolokehile.
- Qetellong, ho bohlokwa ho ba le mamello ho ngwana ya hlomohileng. Mo dumelle hore a ntshe bohloko mme a sebetsane le maikutlo a hae ka nako ya hae a iketlile.

Ho sebedisa leano lena:

Leqephe le seratswana	Padiso	Ere
94,4	Haholoholo o ne a hlolohellwa setsheho sa nkgono wa hae se hodimo se tebileng. Lebohang o ne a batla ho robala letsheare lohle. O ne a ikutlwa a kgathetse hoo a neng a sa batle ho tswa ka dikobong.	Ke akanya hore Lebohang ha a ikutlwe hantle, hobane o batla ho qeta letsheare lohle a le betheng.
97,1	“Ke phehile dijo tseo o di ratang tsa mantsiboya!” ho rialo mmangwane Disemelo, a tsholela Lebohang samentjhisi ya thoustu e nang le kase. “Ke a leboha, empa ha ke a lapa,” ho rialo Lebohang, a bile a sutumeletsa poleiti ya hae hole.	Ke akanya hore Lebohang ha a ikutlwe hantle, hobane ha a batle le ho ja le ha ekaba ke eng - le dijo tseo a di ratang!

Kamora hore nkgono wa Lebohang a hlokahale, o ile a dula le mmangwanae Mamelodi – hole ho lehae la hae la Xigalo.

Eitse ha a fihla ha mmangwane Disemelo, ho ne ho se letho le utlwahalang hantle. Ntlo e ne e utlwahala e le kgolo ebile e le bodutu.

O ne a hlolohellwa medumo ya dinonyana tse llang kante ho fesetere ya hae hoseng.

O ne a hlolohellwa modumo wa monyako wa kgale o bulehang ebile o kwaleha.

Haholoholo o ne a hlolohellwa setsheho sa nkgono wa hae se hodimo se tebileng. Lebohang o ne a batla ho robala letsheare lohle. O ne a ikutlwa a kgathetse hoo a neng a sa batle ho tswa ka dikobong.

Ha a fihla sekolong ka phaposing ya hae e ntjha, ho ne ho se na ntho e kgahlisang. Phaposi eo e ne shebahala e bata ebile e le lefifi.

O ne a hlolohellwa medumo ya ditshepe tsa dikgomo kantle ho fesetere ka nako ya sekolo.

O ne a hlolohellwa modumo wa tjhoko ha titjhere e ngola letlapeng.

Haholoholo, o ne a hlolohellwa ho tseba hore nkgono wa hae o teng hae – e seng hole haholo le sekolo.

Ho nahana ka sekolo ho ile ha etsa hore mala a hae a be bohloko. Hoseng ho hong le ho hong, o ne a bolella mmangwane Disemelo hore ha a kgone ho ya sekolong hobane o a kula.

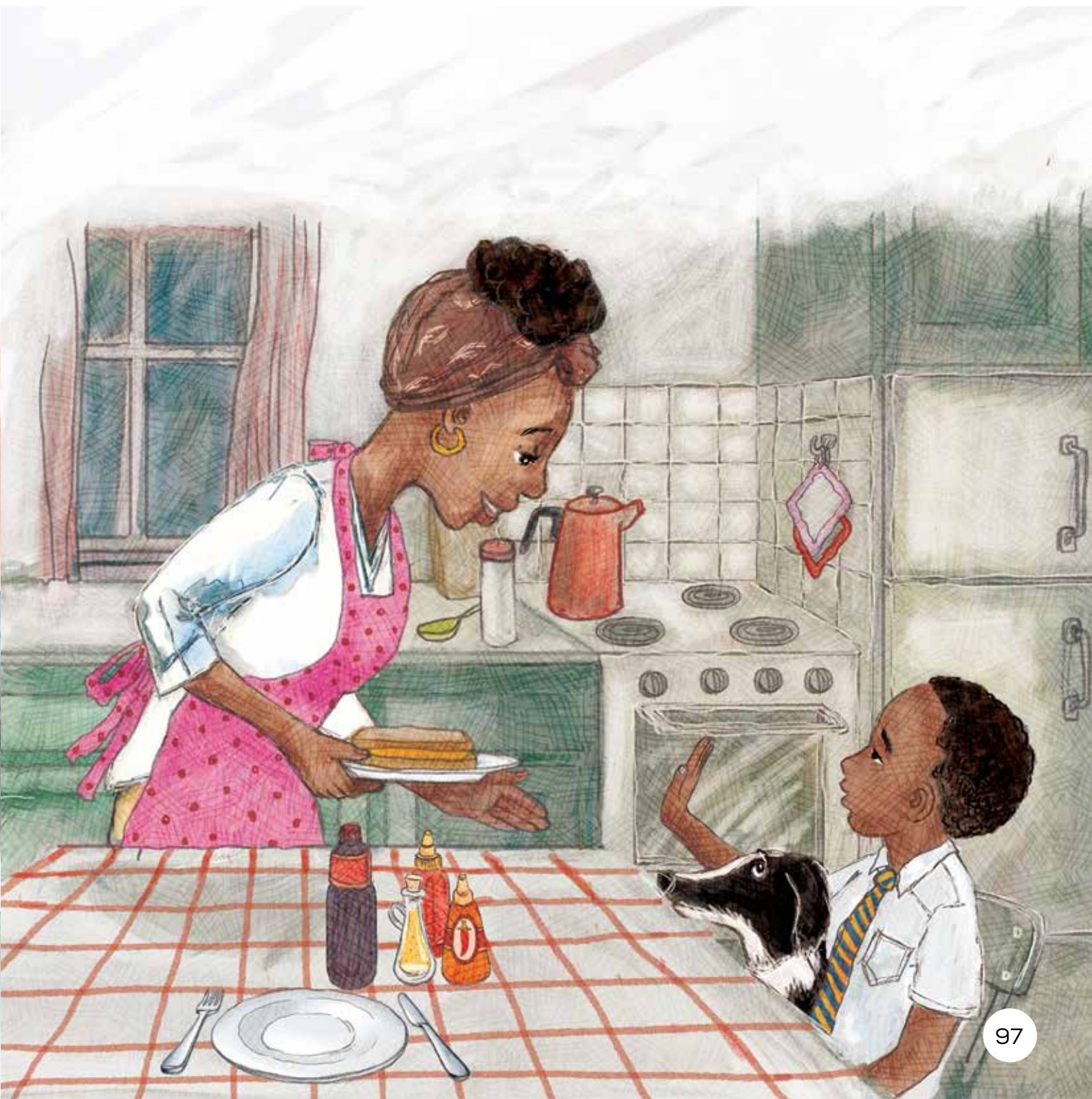
Mmangwane Disemelo o ile a elellwa hore ho na le ntho e sa lokang. O ile a leka ho thusa Lebohang hore a tlwaele tikoloho ya hae e ntjha!

“Hobaneng o sa tle le nna ha ke ya ho baahisane ba rona? Bokang o na le dilemo tse robong jwaloka wena!” a mo kopa. Lebohang o ne a sa ikutlwe ekare o na le thahasello ya ho kopana le motho a motjha.

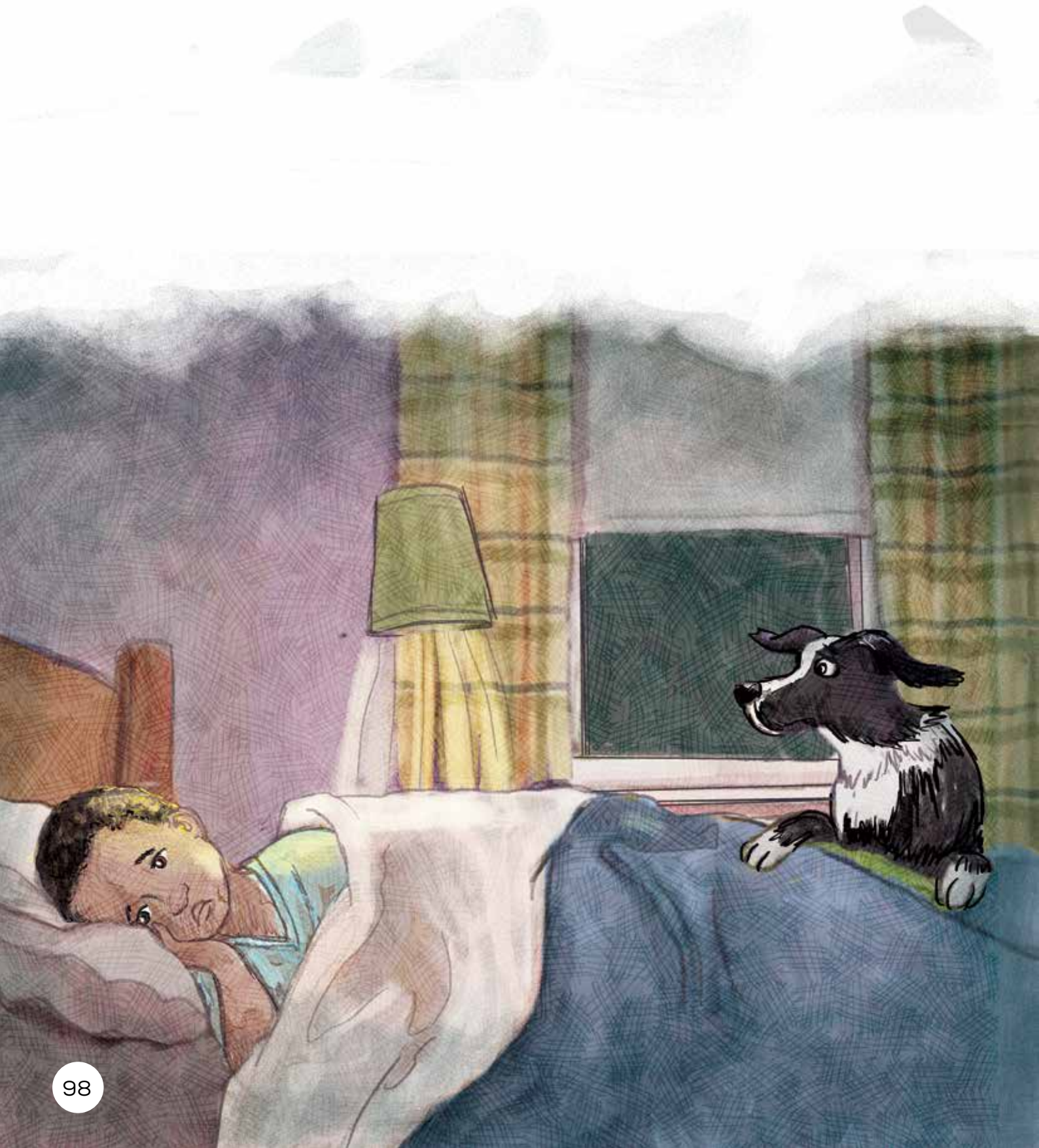

“Ke phehile dijo tseo o di ratang tsa mantsiboya!”
ho rialo mmangwane Disemelo, a tsholela Lebohang
samentjhisi ya thoustu e nang le kase.

“Ke a leboha, empa ha ke a lapa,” ho rialo Lebohang, a
bile a sutumeletsa poleiti ya hae hole.

Mantsiboyeng ao, mmangwane Disemelo o ile a utlwa Lebohang a llela tlase mosamong wa hae “O hloka ke o hake?” a mmotsa ka lentswe le bonolo, empa Lebohang o ne a sa batle ho hakuwa ke motho e mong ntle ho nkgono wa hae.

Mmangwane Disemelo o ile a fa Lebohang nako ya hore a iphumane, empa kamora dibeke tse mmalwa dintho di ne di so loke.

“Lebohang, ke tshwenyehile ka wena. Ke nahana hore o hatehile maikutlo. Ho lahlehelwa ke motho eo o neng o mo rata haholo ho utlwisa bohloko. O falletse mona ho tswa ka nqane ho naha – hole le lehae la hao le metswalle ya hao. Ke nahana hore o hloka thuso hore o tle o kgone ho ikutlwa o le betere,” a rialo.

Lebohang o ile a dula a thotse metsotswana. “O bolela hore ho na le phoso ka nna?” Lebohang a botsa a tshohile.

“Tjhe, ha ho jwalo,” ho araba mmangwane Disemelo. “Ke a tseba hore ho na le puo tse mpe ka batho ba bonang ditsebi tsa kelello, empa ha ho letho leo o tlamehileng ho le swabela. Ha mmele wa hao o kula, ha ho na letho leo o tlamehang ho le swabela ka ho ya ngakeng. Ha kelello ya hao le maikutlo a hao a se hantle, le teng ha se ntho e swabisang ho ya bona setsebi sa kelello. Ke bona setsebi sa kelello kgafetsa ho nthusa ho ikutlwa ke be le kgotso le thabo,” a mo kgothatsa.

Kamora matsatsi a mmalwa, mmangwane Disemelo o ile a tliša Lebohang tleliniking e ikgethileng. Ba ile ba dula ka kamoreng eo bakudi ba letang ho yona, ba leta ho fihlela e ba nako ya hore Lebohang a bone Setsebi sa kelello.

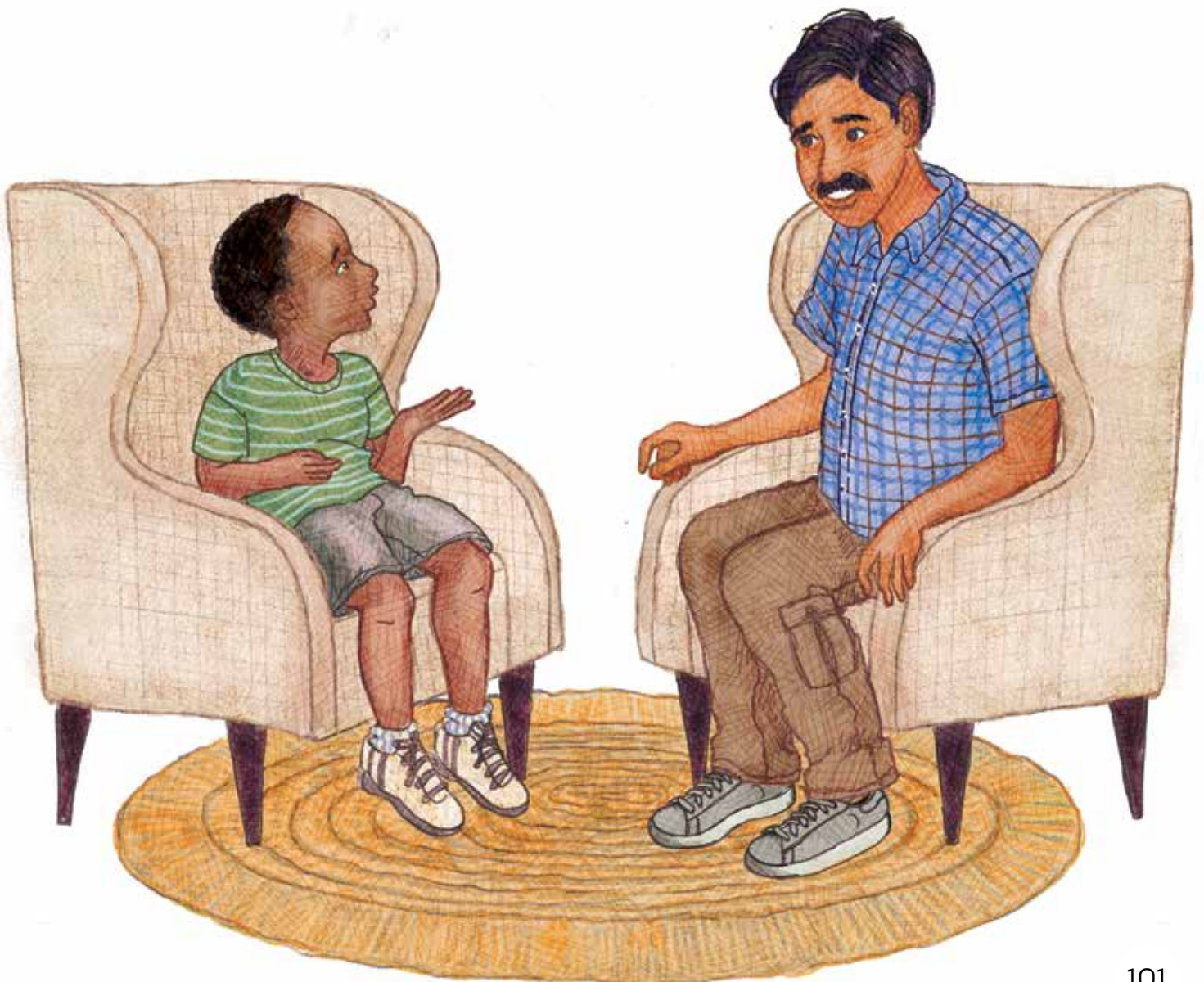
Ha lebitso la Lebohang le bitswa, o ne a tshohile. “Se ke wa tshwenyeha, ke tla o emela.” Mmangwane Disemelo o ile a mo netefaletsa a bile a mo phaphatha lehetleng.

Lebohang o ile a kena ka ofising e nyenyane e kganyang. O ile a dula setulong se mabothobotho.

“Dumela Lebohang. Nna lebitso la ka ke Zain,” ho rialo setsebi sa kelello, a dula ka thoko ho yena. “Ha re bue kamoo o ikutlwang ka teng.”

“Ke ikutlwa...” Lebohang a qala...

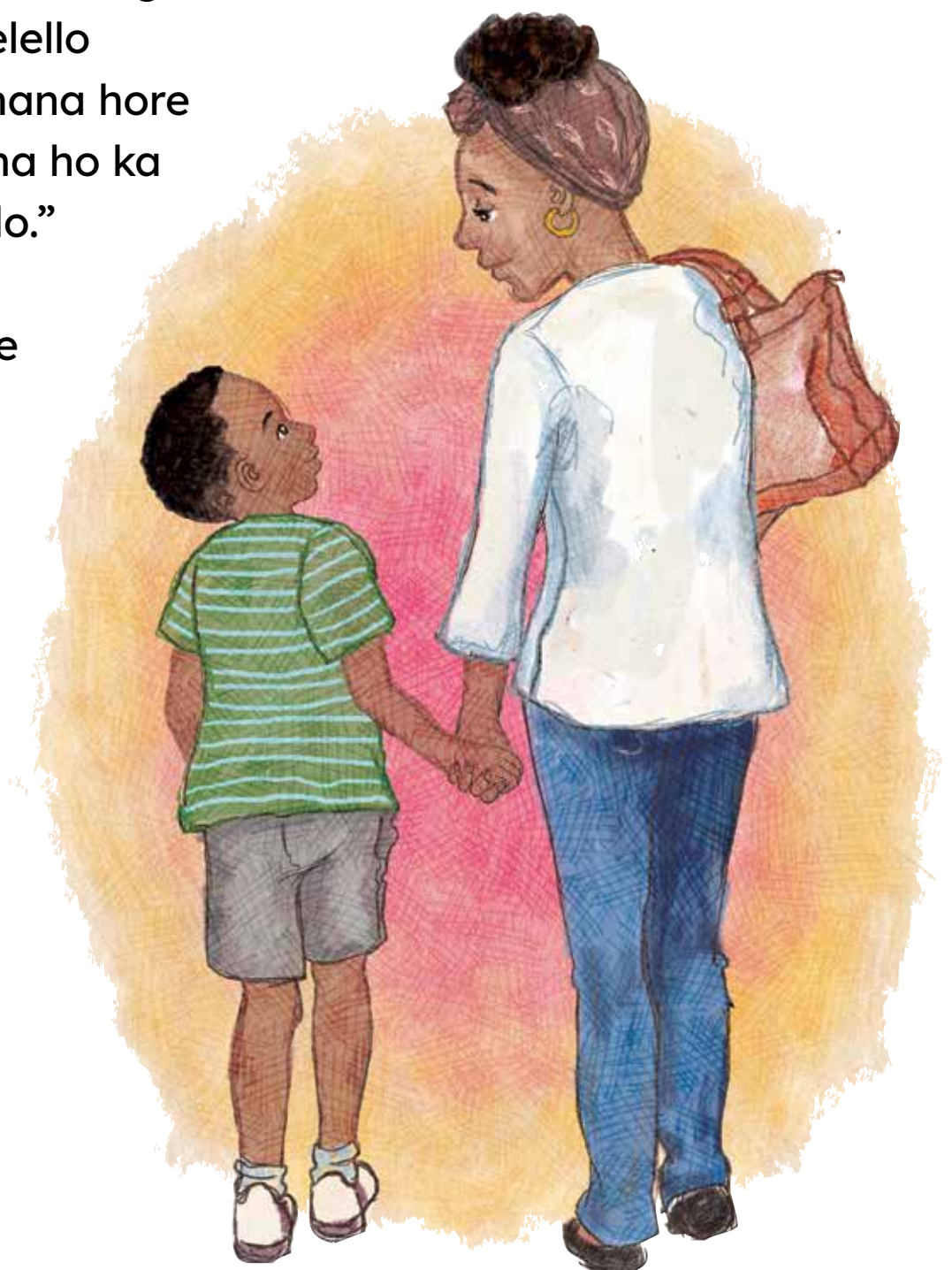
Eitse ha hora e se e fetile, Lebohang o ile a kga moya, mme a kgutlela kamoreng ya ho leta.

“Ho ne ho le jwang?” Mmangwane Disemelo a botsa ka lesisitheho.

“Ha ke tsebe hore na ke ikutlwa ke le betere na...” ho rialo Lebohang, “empa ke nahana ke batla ho kgutlela hape bekeng e tlang. Ke rata setsebi sa Kelello

Zain - Ke nahana hore ho bua le yena ho ka nthusa haholo.”

Mmangwane Disemelo o ile a tshwara letsoho la Lebohang mme a bososela.

Padiso 1

Lebohang o ne a hlolohellwa mang?

Lebohang o ne a hlolohella nkgono wa hae.

Lebohang o ne a dula kae le nkgono wa hae?

Lebohang le nkgono wa hae ba ne ba dula Xigalo.

vHobaneng ha mmangwane wa Lebohang a ne a tshwenyehile ka yena?

- O ne a tshwenyehile hobane Lebohang o ne a sa batle ho tswa ka dikobong.
- Lebohang o ne a sa batle ho kopana le bana ba bang.
- Lebohang o ne a sa batle ho ja dijo tsa hae tseo a di ratang ka ho fetisisa.
- Hobane o ile a leka ho etsa ntho e nngwe le e nngwe a neng a ka e nahana ho etsa hore Lebohang a ikutlwe betere. Empa ha ho letho le ileng la thusa.

Padiso 2

Hobaneng Lebohang a ile a fallela Mamelodi?

O ila a tlameha ho fallela Mamelodi ho lo dula le mmangwane wa hae kamora hoba nkgono wa hae a hlokahale.

Dijo tseo Lebohang a di ratang haholo ke dife?

Dijo tseo Lebohang a di ratang ka ho fetisisa ke samentjhisi ya thoustu e nang leng kase.

Ke eng se ileng sa etsa hore mmangwane Disemelo a elellwe hore Lebohang a ka nna a ba le kgatello ya maikutlo?

- Hobane o ne a batla ho robala letsheare lohle. O ne a sa batle ho tswa ka dikobong.
- Hobane mala a hae a ne a dula a le bohloko ebile a sa batle ho ya sekolong.
- Hobane a sa batle ho kopana le batho ba bang ba batjha.
- Hobane ha a batle ho ja – le dijo tsa hae tseo a di ratang ka ho fetisisa.
- Hobane mmangwane Disemelo o ile a utlwa Lebohang a lla bosiu.
- Hobane Nkgono wa Lebohang o hlokahetse.
- Hobane Lebohang o ile a tlameha ho fallela sebakeng se setjha – dintho di ile tsa fetoha.

